

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Eesti alkoholiturg 2010. aastal

Tallinn
Mai 2011

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel

Vastutav täitja: Kiira Martens

Projektigrupi koosseis: Marje Josing, Elmar Orro, Lia Lepane

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 6681242

faks 6681240

E-post: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	5
1. Üldosa	7
2. Kanged alkohoolsed joogid	14
3. Õlu	28
4. Lahjad alkohoolsed joogid.....	35
5. Rektifitseeritud etanool (piiritus).....	45
6. Viinamarjavein ja vermut	46
Kokkuvõte	50

SISSEJUHATUS

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti alkoholisektori arengust 2010. aastal.

Töös analüüsitakse:

- alkoholsete jookide tootmise muutusi;
- alkoholsete jookide väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- alkoholsete jookide jaemüüki siseturul;
- jaehindade muutusi;
- alkoholsete jookide tarbimistrende.

Käesolevas ülevaates on kasutatud Eesti Statistikaameti tootmise ning väliskaubanduse andmeid, ettevõtete tootmise ja siseturu müügi andmeid ning Eesti Konjunkturiinstituudi kaupluste hinnavaatluste tulemusi.

Töö esimene osa annab lühiülevaate kogu Eesti alkoholiturul toimunud, järgnevad osad keskenduvad erinevate alkoholsete jookide turutrendidele põhjalikumalt.

Töö maht on 50 lehekülge.

EESTI ALKOHOLITURG 2010. AASTAL

1. ÜLDOSA

Tootmine

EKI-le edastatud ettevõtete andmetel toodeti analüüsitava aastal Eestis kangeid alkohoolseid jooke 14,4 mln liitrit ehk 20,6% vähem kui aasta tagasi. Sellise languse põhjuseks oli siseturu väiksem nõudlus ja ka aasta tagasi ettetoodetud viina kogused, mida ei suudetud täies mahus realiseerida. Õlle tootmismahut ulatus Eestis 2010. aastal 129 mln liitrini, seda oli 6% rohkem kui aasta tagasi. Kasvu põhjuseks oli kiire mahulise ekspordi suurenemine, sest siseturu müük oli mõnevõrra väiksem kui aasta tagasi. Väike tootmismahu kasv (+1,5%) toimus lahjade alkohoolsete jookide tootegrupis. Seoses retseptuuri muutmisega vähenes oluliselt segatud piiritusjookide tootmine (-75%), seevastu kääritatud jookide tootmine oli suurem kui aasta tagasi. Viimastest on kiires tempos aastaga suurenenud puuvilja- ja marjaveinide toodangu maht (+78%), kuna neid kasutatakse uute lahjade alkohoolsete jookide toorainena. Rekfitseeritud etanooli (piiritust) Eestis 2010. aastal ei toodetud.

Tabel 1

Alkohoolsete jookide tootmine Eestis 2008-2010 (mln liitrites)

	2008	2009**	2010	Muutus +/-	
				'10/'09, mln l	'10/'09 %
Kanged alkohoolsed joogid SA	17,65	18,67	14,59	-4,08	-21,8
EKI hinnangul	17,31	18,19	14,43	-3,76	-20,7
Õlu	127,54	122,23	129,32	7,09	5,8
Lahjad alkohoolsed joogid*	24,60	16,80	17,00	0,20	1,5
Rekfitseeritud etanool	1,55	-	-	-	-
Puuvilja- ja marjaveinid	4,30	3,70	6,60	2,90	77,6

* EKI arvutused (vastavalt SA jaotusele koondab segatud piiritusjooke, siidrit ja mõdu)

** korrigeeritud andmed

Allikad: SA, EKI

Väliskaubandus

2010. aastal **eksporditi** Eestist alkohoolseid jooke 125,5 mln euro eest. Ekspordikäive suurenes aastaga peaaegu kolmandiku võrra (+31%), kusjuures kasvas kõikide alkohoolsete jookide eksport rahalises väärtuses. Nagu varemgi, andsid märkimisväärse osa alkohoolsete jookide ekspordikäibest kanged joogid ning nende käive suurenes kolmandiku võrra.

Järgmiseks joogiks ekspordi poolest oli õlu, mille käive suurenes viimase aastaga rohkem kui poole võrra. Viinamarjaveinide rahaline eksport oli 8% suurem kui 2009. aastal, kuid selle osatähtsus kogu alkoholsete jookide tootegrupi ekspordikäibes oli 2%- punkti väiksem mullusega võrreldes (2010. a 12%; 2009. a 14%).

Koguseliselt eksporditi 2010. aastal kõiki alkoholseid jooke aastatagusest rohkem. Kangeid alkoholseid jooke eksporditi 5,2 mln liitrit (100%-lise alkoholina), millest valdava osa moodustasid viski (52%) ja viin (24%), likööri osakaal ekspordikoguses oli 12%, konjak-brändi moodustas 5%. Suurem osa viina (56%) ja likööri (76%) väljaviidud kogusest oli Eesti alkoholitootjate eksport, ülejäänud reeksport. Kuna rummi, džinni ja brändit eksportisid Eesti alkoholitootjad oluliselt väikesemates kogustes, siis suurema osa nende jookide ekspordimahust võib pidada transiitveoks, kusjuures viski osas oli kõik eksport transiitvedu.

Lisaks kangetele alkoholsetele jookidele reeksportiti märkimisväärses mahus ka viinamarjaveine, mida müüdi välisturule 4,7 mln liitrit.

Eestist välja müüdud õlle kogused kasvasid teistest jookidest kiiremini (+71%), ulatudes 2010. aastal 45 mln liitrini ning lahjasid alkoholseid jooke eksporditi 13,5 mln liitrit. Vermuti müük välisturule, mis sisuliselt on selle joogi reeksport, suurenes 28%.

Tabel 2

Alkoholsete jookide rahaline eksport ja import ning ekspordi- ja impordihinnad 2008-2010

	Hind, €/l			Käive, mln €			
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	'10/'09, +/- %
EKSPORT							
Kanged alkoholised joogid kangusega kuni 80%*	19.55	13.44	15.66	116,892	60,435	80,781	33,7
Õlu	0.48	0.51	0.46	10,011	13,284	20,633	55,3
Lahjad alkoh. joogid	0.67	0.79	0.67	9,084	8,276	9,045	9,3
Etüülalkohol kangusega >80%	0.88	...	1.18	0,803	...	0,011	...
Viinamarjavein	4.06	3.45	3.14	14,355	13,691	14,813	8,2
Vermut	1.90	1.33	1.22	0,115	0,188	0,221	17,4
EKSPORT KOKKU	x	x	x	151,260	95,874	125,504	30,9
IMPORT							
Kanged alkoholised joogid kangusega kuni 80%*	12.85	7.52	11.69	142,297	68,304	97,794	43,2
Õlu	0.66	0.62	0.42	10,373	11,875	16,917	42,5
Lahjad alkoh. joogid	0.73	0.69	0.69	20,386	18,412	20,233	9,89
Etüülalkohol kangusega >80%	0.89	0.61	.69	2,766	2,811	2,164	-23,0
Viinamarjavein	2.71	2.40	2.37	47,117	39,989	46,369	16,0
Vermut	2.29	1.87	1.96	1,360	0,955	1,217	27,4
IMPORT KOKKU	x	x	x	224,299	142,346	184,694	29,8

* 100%-lises alkoholis

Allikas: SA

Tabel 3

Alkohoolsete jookide koguseline eksport ja import 2008-2010 (tuh liitrit)

	2008	2009	2010	'10/'09, +/- %
EKSPORT				
Kanged alkohoolsed joogid kangusega <80%*	5 978	4 498	5 158	14,7
sh Eesti tootjate kanged alkoh. joogid	1 802	1 763	1 284	-27,2
Õlu	20 678	26 168	44 759	71,0
Lahjad alkohoolsed joogid	13 589	10 534	13 523	28,4
Etüülalkohol kangusega üle 80%	912	...	9	...
Viinamarjavein	3 537	3 963	4 714	19,0
Vermut	61	141	182	28,4
IMPORT				
Kanged alkohoolsed joogid kangusega <80%*	11 074	9 087	8 365	-7,9
Õlu	15 699	19 151	40 648	2,1 korda
Lahjad alkohoolsed joogid	27 881	26 793	29 243	9,1
Etüülalkohol kangusega üle 80%	3 102	4 645	3 149	-32,2
Viinamarjavein	17 385	16 696	19 531	17,0
Vermut	595	511	620	21,3

* 100%-lises alkoholis

Allikas: SA

Sarnaselt varasemaga olid olulisemateks Eesti alkohoolsete jookide välisurgudeks teised Balti riigid, kuhu müüdi 40% väljaviidud õllest, valdav osa lahjadest alkohoolsetest jookidest ning viiendik kangetest alkohoolsetest jookidest. Ka Venemaa on Eesti jaoks tähtis alkohoolsete jookide välisurg, kuhu oli suunatud ka suurem osa transiitvedudest. Nii müüdi sinna 91% välisurule viidud viskist, 38% konjaki (brändi) ja 39% viinamarjaveini ekspordikogusest.

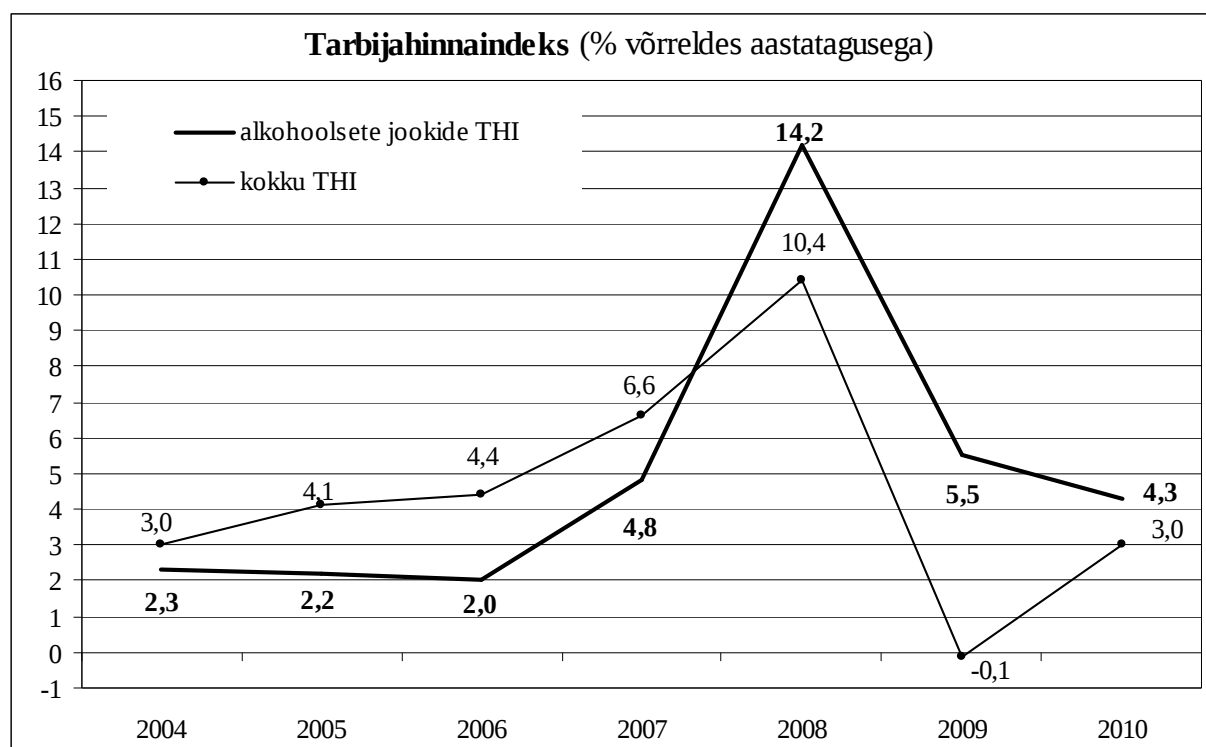
SA andmetel ulatus alkohoolsete jookide impordikäive 2009. aastal 184,7 mln euron, millest 53% kulutati kangete alkohoolsete jookide, 25% viinamarjaveinide ja 11% lahjade alkohoolsete jookide sisseostule. Suurel määral mõjutab seda nende jookide Eestit läbiv transiit. Teiste jookide impordikäibed olid väiksemad.

2010. aastal (võrreldes eelmise aastaga) kangete alkohoolsete jookide imporditud kogused vähenesid 8% ning olid 8,4 mln liitrit (100%-lises alkoholis). Viimase aastaga suurenes kõige rohkem õlle sisseost (2,1 korda), mis ulatus 40,6 mln liitrini. Viinamarjaveini ja vermuti import kasvas vastavalt 17% ja 21%. Tõusutrendil oli ka lahjade alkohoolsete jookide import, mis suurenes aastaga 9%, neid jooke toodi Eestisse 29,2 mln liitrit (tootel märgitud kangusega). Analüüsitaval perioodil kahanes kolmandiku võrra piirituse mahuline import.

Hinnad

Alates 2008. aasta teisest poolest kallinesid alkohoolsed joogid tarbijate jaoks kiiremini kui kaubad ja teenused kokku. Sama tendents püsis ka 2010. aastal. Kui alkohoolsete jookide THI aastaga vähenes (2010. a 4,3%; 2009.a 5,5%), siis THI kokku oli oluliselt kõrgem kui 2009. aastal (2010. a +3%; 2009. a -0,1%).

Joonis 1

Allikas: SA

Tarbimine

Bilansimeetodil arvatud alkohoolsete jookide **müük siseturul** näitab, et 2010. aastal müüdi Eestis kangeid alkohoolseid jooke 17,0 mln liitrit ehk 12,7 liitrit ühe elaniku kohta (joogile märgitud kangusega). Need kogused olid ligi 8% väiksemad kui eelneval aastal (tabel 4). Viina kogumüük kahanes 19% ning oli 11,1 mln liitrit ehk 8,3 liitrit ühe elaniku kohta. Siinkohal tuleb arvestada, et 2010. aasta kangete alkohoolsete jookide siseturu müügi kogustele on lisatud 0,4 mln liitrit viina, mis oli eelmisel aastal ettetooodetud ning hinnanguliselt ca 0,5 mln liitrit jäi seisma laojääkidena. Samal ajal müüdi teisi kangeid alkohoolseid jooke (konjak-brändi, viski, džinn jne) analüüsitava perioodil aastatagusest rohkem.

Viimase aastaga teiste alkohoolsete jookide müük siseturul suurenes, erandiks olid lahjad alkohoolsed joogid, sest nende müük püsis eelmise aasta tasemel. Sealjuures toimus segatud piiritusjookide osas suur langus (-33%), mille põhjuseks oli muudetud jookide retseptuur, mistõttu osa neist jookidest liigitatakse nüüd kääritatud jookide alla. Selle tulemusel suurenes viimaste müük 2010. aastal Eestis rohkem kui kolmandiku võrra. Kokku müüdi 2009. aastal Eestis 21,2 mln liitrit kääritatud alkohoolseid jooke.

Tabel 4

Alkoholsete jookide * müük Eestis **
(sh kõik turistide ostud)

	2006	2007	2008	2009	2010	'10/'09, +/- %
Mln liitrit						
Kanged alkohoolsed joogid	20,2	23,9	21,9	18,4	17,0	-7,6
Õlu	134,4	133,8	122,5	115,2	125,1	8,6
Lahjad alkohoolsed joogid	39,7	41,4	40,1	33,0	33,0	0,0
Viinamarjaveinid ja vermut	12,5	12,0	14,4	13,1	15,2	16,0
Liitrit elaniku kohta						
Kanged alkohoolsed joogid	15,0	17,8	16,3	13,7	12,7	-7,6
Õlu	100,0	99,8	91,4	85,9	93,4	8,6
Lahjad alkohoolsed joogid	36,1	30,9	29,9	24,6	24,6	0,0
Viinamarjaveinid	9,3	8,9	10,7	9,8	11,3	16,0

* tootel märgitud kangusega

** arvutatud bilansimeetodil (müük = tootmine + import - eksport)

Allikas: EKI

Õlut müüdi Eestis analüüsitaval aastal kokku 125 mln liitrit ehk 93 liitrit ühe elaniku kohta, seda oli 8,6% mullusest rohkem.

2010. aastal suurenes ka viinamarjaveini ja vermuti müük Eesti turule. Väljamüüdnud kogused olid 16% suuremad 2009. aastaga võrreldes ning nende jookide tarbimine ühe elaniku kohta suurenes 17%.

Tabel 5

Eesti elanike legaalsete alkoholsete jookide * tarbimine
(turistide kaasaostud ja kohapeal tarbimine maha arvestatud)

	2006	2007	2008	2009	2010	'10/'09, +/- %
Mln liitrit						
Kanged alkohoolsed joogid	14,4	18,6	16,4	12,3	10,4	-15,4
Õlu	105,6	108,2	104,0	95,1	100,2	5,4
Lahjad alkohoolsed joogid	32,4	33,7	31,6	23,1	21,2	-8,2
Viinamarjaveinid ja vermut	10,1	9,8	11,8	9,9	11,6	17,2
Liitrit elaniku kohta						
Kanged alkohoolsed joogid	10,7	13,9	12,2	9,2	7,8	-15,4
Õlu	78,3	80,7	77,6	70,9	74,8	5,4
Lahjad alkohoolsed joogid	24,1	25,1	23,6	17,2	15,8	-8,2
Viinamarjaveinid	7,5	7,3	8,8	7,4	8,7	17,2

* tootel märgitud kangusega

Allikas: EKI

Absoluutalkoholi arvestatult müüdi 2010. aastal Eestis **12,7** liitrit legaalset alkoholi ühe elaniku kohta (tabel 6). Kui sellest kogustest maha võtta turistide alkoholi kaasaostud ja nende poolt kohapeal tarbitud hinnangulised kogused, mis 2010. aastal olid absoluutalkoholis kokku 3,66 liitrit ühe elaniku kohta, siis müüdi vaatluse all oleval perioodil Eestis legaalselt 9,01 liitrit absoluutalkoholi ühe elaniku kohta. Lisades sellele juurde ka illegaalse alkoholi tarbimise, mis EKI hinnanguil oli 2010. aastal 11% suurem kui aasta tagasi ning ulatus 0,67 liitrini ühe elaniku kohta absoluutalkoholis, siis **tarbiti Eestis 2010. aastal 9,7 liitrit absoluutalkoholi ühe elaniku kohta**. Seda on 4,1% vähem kui eelmisel aastal (2009.a 10,1 liitrit elaniku kohta). Turistide kaasaostude ja kohapeal tarbitud alkoholi osakaal Eesti legaalses alkoholi müügikoguses suurenes (2010. a 29%; 2009. a 25,5%). Eesti elanike tarbimisnäitajasse ei ole sisse arvestatud eestimaalaste välismaal tarbitud ning teistest riikidest oma tarbeks toodud alkoholikoguseid.

Tabel 6

Alkoholsete jookide tarbimine Eestis absoluutalkoholis (100%-lises alkoholis)

	2006	2007	2008	2009*	2010	'10/'09, +/-%
Mln liitrit						
Legaalne müük	19,02	20,44	19,37	17,08	16,98	-0,6
Turistide kaasaostud	3,74	3,17	3,10	3,52	3,97	12,8
Turistide tarbimine Eestis	0,81	1,00	0,81	0,85	0,94	10,6
Illegaalne müük	0,85	0,58	0,70	0,81	0,90	11,1
Kokku tarbimine	15,32	16,85	16,16	13,52	12,97	-4,1
Liitrit ühe elaniku kohta						
Legaalne müük	14,11	15,24	14,46	12,75	12,67	-0,6
Turistide kaasaostud	2,79	2,36	2,32	2,63	2,96	12,8
Turistide tarbimine Eestis	0,6	0,75	0,60	0,63	0,70	10,6
Illegaalne müük	0,63	0,43	0,52	0,60	0,67	11,1
Kokku tarbimine	11,35	12,56	12,06	10,09	9,68	-4,1
sh kanged alkoh. joogid	4,67	5,70	5,10	4,10	3,65	-11,0
sh viin	3,42	4,10	4,00	3,40	2,56	-24,7
õlu	4,38	4,52	4,30	3,97	3,96	-0,25
viinamarjaveinid	1,23	1,20	1,12	0,90	1,07	18,9
lahjad alkoh. joogid	1,06	1,15	1,54	1,12	1,00	-10,7

*SA andmed korrigeeritud

Allikas: EKI

2010. aastal vähenes Eestis legaalse viina tarbimine kolmandiku võrra, samal ajal illegaalset viina tarbiti aastatagusest ligi kümnendiku rohkem. Langustrendil oli ka lahjade alkoholsete jookide tarbimine. Õlut tarbiti absoluutalkoholis sama palju kui aasta tagasi, selle põhjuseks on õlle keskmise kanguse vähenemine, kusjuures pudelil märgitud kanguses suurenes tarbimine 5%.

Viinamarjaveine ning vermutit tarbiti 19% rohkem kui aasta tagasi. Absoluutalkoholi arvestatult õlle ja veinide osakaal kogu alkoholitarbimises suurenes 2010. aastal, kange alkoholi osakaal vähenes ning lahjade alkoholoolsete jookide osakaal ei ole märgatavalt muutunud.

Võrdluses naaberriikidega oli Eestis alkoholitarbimine absoluutalkoholi arvestatuna väiksem kui Soomes, kuid jätkuvalt suurem kui Rootsis.

Tabel 7

Alkoholitarbimine naaberriikides 2010. aastal (100%-lises alkoholis, liitrites elaniku kohta)

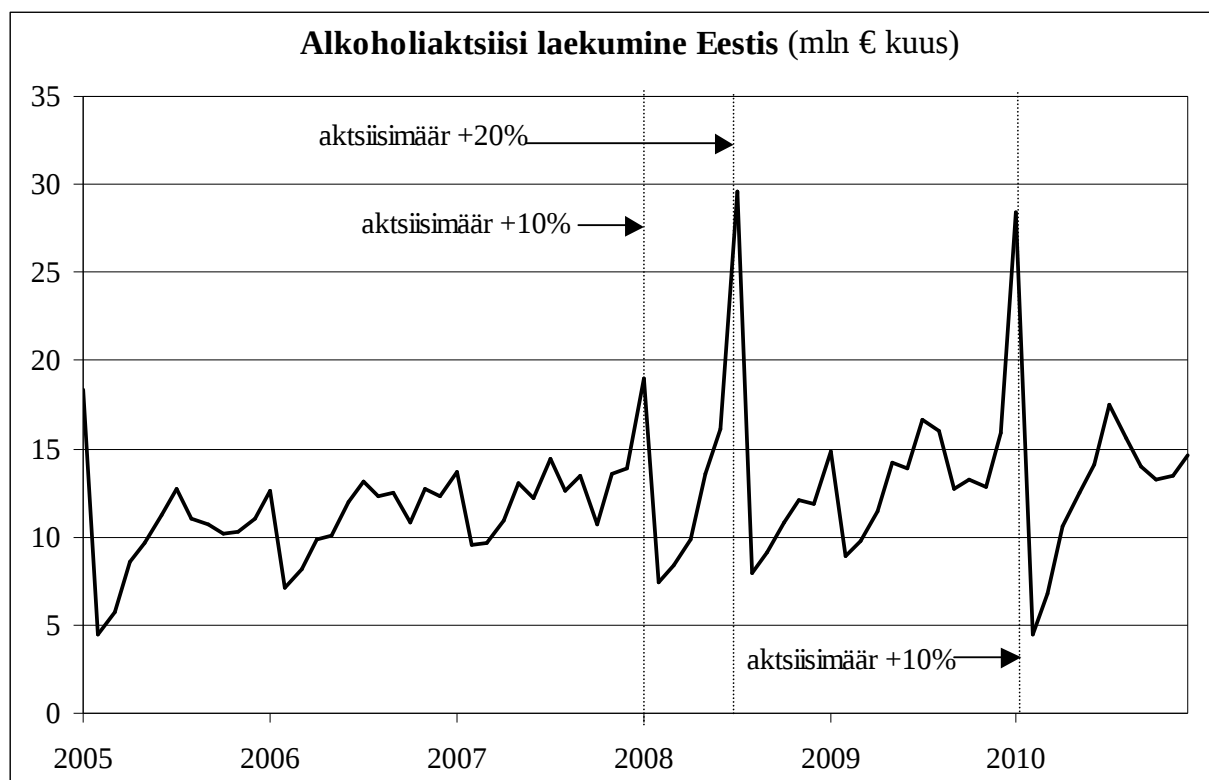
	Registreeritud turg	Välismaalt kaasaostud	Salaturg	Kodus valmistatud	Kokku
Eesti	9,0*	...	0,67	...	9,7
Soome	8,1	1,5	0,40	...	10,0
Rootsi	6,2	1,0	0,30	0,2	7,7

* maha arvestatud välituristide kaasaostud ja kohapeal tarbimine

Allikad: SoRAD, Valvira, THL, Soome Statistikaamet, EKI

Alkoholiaktsiisi laekus Eestis 2010. aastal kokku 165, 2 mln eurot. Seda oli enam kui varasematel aastatel ning 4,8 mln euro võrra ehk 3,0% rohkem kui eelmisel aastal. 2010. aastaks planeeritud eelarvest laekus alkoholi aktsiisi 111%.

Joonis 2

Allikas: Rahandusministeerium

2. KANGED ALKOHOLSED JOOGID

Tootmine

EKI andmetel ulatus kangete alkoholsete jookide tootmine 14,4 mln liitrit, vähenedes aastaga 20,7%. Üheks aastatagusest väiksema tootmise põhjuseks oli viina ettetootmine 2009. aasta lõpus (ca 0,9 mln liitrit). Lisaks sellele mõjutas analüüsitava aasta viina tootmist ka nii sise- kui välisturu väiksem nõudlus. Samal ajal olid teiste kangete alkoholsete jookide tootmismahud suuremad kui 2009. aastal. Nii suurenes likööri tootmine 2010. aastal 3%. Väiksemamahulistest toodetest kõige kiiremini (peaaegu 3 korda) suurenes viski tootmiskaht, tugeval tõusutrendil oli ka rummi ja brändi tootmine, vastavalt 28% ja 27% ning džinni toodeti peaaegu 9% rohkem kui eelneval aastal.

Suurem osa Eestis toodetud kangetest alkoholsetest jookidest müüdi jätkuvalt kohalikule turule (2010. a 77%, 2009. a 69%), seejuures olid müüdud kogused 12% väiksemad kui 2009. aastal. Kodumaise viina müük siseturule langes aastaga 14%, likööri müük oli 8% aastatagusest väiksem. Teiste jookide müük suurenes, neist kiiresti kasvasid Eesti turule müüdud rummi (+42%), konjaki (+17%) ja viski (+11%) kogused, džinni müük püsis enam-vähem aastatagusel tasemel.

Turuliidrid olid samad, mis eelmisel aastal. Vaatamata väiksemale toodangu mahule (eelmise aastaga võrreldes), oli AS Liviko Eestis jätkuvalt kangete alkoholsete jookide tootmise esinumbriks. Teisel kohal püsis AS Altia Eesti, kelle tootmiskaht ja osatähtsus kasvasid 2009. aastaga võrreldes. Seejuures on AS Altia Eesti alustanud mitme uue joogi (viski, rumm, džinn) tootmist. AS Liiwi Heliis püsis kangete alkoholsete jookide tootjate seas kolmandal positsioonil. Kuid siin tuleb silmas pidada, et analüüsitud on selle ettevõtte 2010. aasta kolme kvartali andmeid, sest IV kvartalis tootmist ei toimunud ning AS-i Liiwi Heliis toodangu kaht kahanes. Kangete alkoholsete jookide tootmiskahtu vähendas ka AS Remedia, seevastu AS Valtu Vein suurendas kangete jookide tootmist oluliselt, kuid võrreldes teistega olid mahud marginaalsed.

Tavapärast oli 2010. aastal kangete alkoholsete jookide tootmises esikohal **viin**, mis hõlmas suurema osa kangete jookide toodangu mahust (2010. a 77%; 2009. a 83%). EKI-le esitatud andmetel toodeti vaatluse all oleval aastal Eestis 11 mln liitrit viina, mida oli 27% vähem mullusega võrreldes. Viinatoodangu languse oluliseks põhjuseks olid eelmise aasta lõpus enne maksutõusu ettetoodetud kogused (ca 0,9 mln liitrit) ja ka analüüsitava aasta väiksem nõudlus nii sise- kui välisturul, sealjuures esimest on mõjutanud kõrgemad hinnad. Tootmine vähenes maitsestatud viina osas, mida toodeti 27,5% vähem, samal ajal maitsestatud viina toodang oli 13% suurem eelneva aastaga võrreldes. Vaatamata trendide erinevusele, maitsestatud ja maitsestatud viina osakaalud kogutoodangus oluliselt ei

muutunud - maitsestatamata viinad hõlmasid sellest 96% (2009. a 97%) ja maitsestatud viinad 4% (2009. a 3%).

Kohalikule turule müüdi 83% Eestis toodetud viinast, mida oli 12%-punkti rohkem kui aasta tagasi.

Viina turuliidriks Eestis oli jätkuvalt AS Liviko, hõlmates rohkem kui poole kogu Eesti viinatoodangu mahust. Nagu kangete alkoholsete jookide tootmises tervikuna, oli ka viinatootmises teisel positsioonil AS Altia Eesti, kes haaras kogu viinatoodangust vähem kui neljandiku. AS Liiwi Heliis oli mahtudelt kolmas viinatootja Eestis (osakaal ligikaudu kümnendik kogu viinatoodangust). 2010. aastal suurendasid viina tootmist AS Altia Eesti ja AS Valtu Vein, teistel tootmine vähenes.

Kangete alkoholsete jookide tootmise struktuuris püsisid teisel positsioonil **liköörid**, mis hõlmasid selle grupi kogutoodangust 17% (2009. a 13%). Ettevõtete poolt esitatud andmetel toodeti 2010. aastal Eestis likööre 2,4 mln liitrit (2009. a 2,3 mln l) ning see kogus oli 3% suurem kui eelneval aastal. Analüüsitaval perioodil müüdi kohalikule turule ligi pool Eestis toodetud likööridest (2010. a 47%; 2009. a 53%), kusjuures kogused vähenesid peaaegu 8%. Samal ajal olid välisurule müüdud kogused 15% suuremad kui mullu.

Likööri tootjate pingerida ei ole aastaga muutunud. AS Liviko, kes hõlmas analoogselt eelmise aastaga üle 80% selle joogi toodangumahust, oli olulisimaks Eesti likööri tootjaks. AS Liiwi Heliis, kelle toodang moodustas alla kümnendiku likööride kogutoodangust, püsis tootjate pingereas teisel kohal. Ülejäänud kahe ettevõtete, AS Remedia ja AS Altia Eesti osakaalud olid tootmise struktuuris väiksemad ning omavahel võrdsed. 2010. aastal oli AS Liviko ainsaks ettevõtteks, kelle likööri toodangu maht suurenes.

Tabel 8

Kangete alkoholsete jookide tootmine Eestis 2008-2010 (mln liitrites)

	2008	2009*	2010	Muutus +,-	
				2010/2009, mln l	2010/2009, %
Kanged alkoholised joogid					
SA	17,65	18,67	14,59	-4,08	-21,8
EKI	17,31	18,19	14,43	-3,76	-20,7
sh EKI hinnangul viin	14,05	15,09	11,07	-4,02	-26,6
liköör	2,69	2,34	2,41	0,07	3,0
muud	0,57	0,76	0,95	0,19	25,0

Allikad: SA, EKI

*andmed korrigeeritud

Teistest kangetest alkoholsetest jookidest kasvas kõige kiiremini (3 korda) **viski** toodangu maht. **Brändi** ja **rummi** tootmine suurenes rohkem kui neljandiku võrra, vastavalt 28% ja 27%. **Džinni** tootmine oli 9% suurem aastatagusega võrreldes. Kõikide eelnimetatud jookide osatähtsus kangete alkoholsete jookide kogutoodangus oli ligikaudu sama suur kui 2009.

aastal. Üldmahus väiksema osa moodustasid konjak-brändi, džinn ja rumm, mis hõlmasid 2% tootmisest ning viski, mille osakaal oli 1%. Suurem osa nendest jookidest müüdi kohalikule turule, sinna läks 76% Eestis toodetud-villitud brändist, 87% rummist, 80% džinni kogusest ning 37% toodetud viskist.

Suurimaks **brändi**tootjaks Eestis oli AS Liviko, kelle toodangu maht aastaga suurenes ning hõlmas rohkem kui poole selle joogi kogutoodangust. Osatähtsuselt teiseks brändi tootjaks oli AS Liiwi Heliis, kellele kuulus ligi viiendik antud toote turust. AS Remedia toodangu maht moodustas 15% brändi tootmisest.

AS Liviko kattis 82% **džinni**toodangust ja püsis esikohal selle joogi tootmises. Džinni tootis ka AS Remedia ning AS Altia Eesti alustas selle joogi tootmisega. AS Liviko džinnitoodang aastatagusega võrreldes suurenes ja AS Remedia tootmine kahanes.

2010. aastal oli AS Liviko ka suurimaks **rummi** tootjaks, lisaks tootis antud jooki ka AS Altia Eesti. Vaadeldaval aastal oli suurimaks **viski**tootjaks AS Altia Eesti, AS Liviko toodangu maht küll suurenes, kuid ettevõtte jäi teisele positsioonile.

Ettevõtete andmetel suurenes 2010. aastal **muude kangete alkoholsete jookide** toodang 8% eelneva aastaga võrreldes. AS Altia Eesti, kelle tootmine kasvas üle kahe korra, tõusis kogu antud jookide grupi turuliidriks. Seevastu AS Liviko, kelle toodangu maht kahanes, langes teisele positsioonile. Mahtudelt kolmandaks tootjaks oli AS Remedia. Marginaalsetes kogustes tootis muid kangeid alkoholseid jooke ka AS Liiwi Heliis.

Väliskaubandus

2010. aastal ulatus kangete alkoholsete jookide ekspordikäive 80,8 mln euron ja impordikäive 97,8 mln euron. Seega oli nende jookide väliskaubakäibe saldo 17 mln euroga negatiivne. Endiselt tuleb arvestada, et märkimisväärne osa väliskaubakäibest on saavutatud Eestit läbiva transiidi arvel, aga mitte Eesti ettevõtete kaubandustegevuse tulemusena.

Tabel 9

Kangete alkoholsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad 2008-2010 (100%-lise alkoholina)

	Hind, €/l			Käive, mln €			
	2008	2009	2010	2008	2009*	2010	'10/'09 +/- %
Eksport	19.55	13.44	15.66	116,892	60,435	80,781	33,7
Import	12.85	7.52	11,69	142,297	68,304	97,794	43,2

*andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Tabel 10

Kangete alkoholsete jookide toodang, põhieksporti ja -impordi kogused
2008-2010 (tuh liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2008	2009**	2010	'10/'09, +/- %
Toodang*	6 707	6 912	5 485	-20,6
Eksport	5 978	4 498	5 158	14,7
Import	11 074	9 087	8 365	-7,9

*hinnanguline absoluutalkoholis; ümberarvutustel keskmiseks kanguseks võetud 38%

**andmed korregeeritud

Allikas: SA

Statistikaameti andmetel oli 2010. aastal kangete alkoholsete jookide koguseline eksport 5,16 mln liitrit, millest EKI-le esitatud **tootjate** andmetel oli 1,28 mln liitrit kohalike tootjate toodang. Seega moodustas Eesti toodang 25% kangete alkoholsete jookide müügist välis-turule, ülejäänud oli suures osas Eestit läbiv transiitvedu.

Tabel 11

Kangete alkoholsete jookide koguseline põhieksport ja -import ning struktuur
2008-2010 (1000 liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2008	2009	2010	Struktuur 2008, %	Struktuur 2009, %	Struktuur 2010, %
EKSPORT						
Kokku kanged alk.joogid kangusega alla 80%	5 978	4 498	5 158	100	100	100
sh Konjak-brändi	586,9	180,1	234,8	10	4	5
Viski	2 313,6	2 035,3	2 667,2	39	45	52
Rumm	54,2	102,5	199,4	1	2	4
Džinn	196,7	98,7	161,5	3	2	3
Viin	1 886,7	1 528,6	1 257,1	31	34	24
Liköör	940,2	553,0	637,5	16	13	12
IMPORT						
Kokku kanged alk.joogid kangusega alla 80%	11 074	9 087	8 365	100	100	100
sh Konjak-brändi	1 109,8	502,1	643,1	10	6	8
Viski	2 897,6	2 133,0	3 128,5	26	23	38
Rumm	276,9	361,3	405,2	3	4	5
Džinn	319,0	169,1	196,2	3	2	2
Viin	5 787,1	5 499,7	3 462,9	52	60	41
Liköör	683,9	422,2	528,9	6	5	6

Allikas: SA

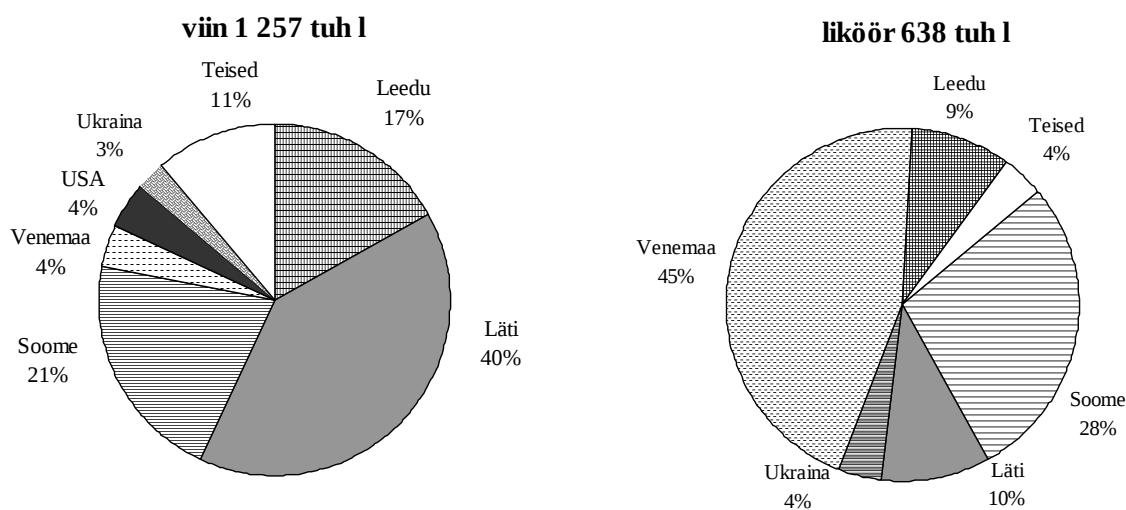
Analoogselt varasemaga oli ka 2010. aastal kangete alkoholsete jookide koguekspordis esikohal viski, mida veeti Eestist välja 2,7 mln liitrit (100%-s alkoholis). See kogus moodustas üle poole (52%) tootegrupi ekspordikogusest ning oli 31% suurem 2009. aastaga

võrreldes. Andmetest nähtub, et suurenes selle joogi nii Eesti tootjate eksport kui ka transiitvedu (re-eksport). Teisel kohal oli viina müük välisturule, mis ulatus 1,26 mln liitrini ning seda müüdi Eestist välja 18% vähem kui mullu, kusjuures see oli ainsaks kangeks joogiks, mille müük välisturule kahanes. Viina ekspordikogus (100%-lises alkoholis) moodustas 24% (aasta tagasi 34%) analüüsitava tootegruppi kogueksportidist. Viina eksport vähenes Eesti tootjate poolt eksporditud viina koguste arvel, mis olid 45% väiksemad kui aasta tagasi, samal ajal transiitvedu kahekordistus. 2010. aastal suurenes likööri väljavedu Eestist kuni 637,5 tuh liitrini (2009. a 553 tuh l), mida oli 15% aastatagusest rohkem ning see kogus kattis 12% kangete jookide kogu mahulisest ekspordist. Konjakit-brändit müüdi välisturule 235 tuh liitrit, mis moodustas 5% kangete jookide väljamüüdud kogusest. 2010. aastal eksporditi ka rummi ja džinni, nende jookide osakaalud katsid vastavalt 4% ja 3% antud tootegrupi kogueksportidist. Kangete alkoholsete jookide mahulises ekspordis moodustas 51% viski, 11% viina, võrdselt 4% konjaki-brändi ja rummi ning 3% likööri ja džinni re-eksport (transiitvedu).

SA andmetel oli kangete alkoholsete jookide olulisimaks ekspordi sihtriigiks 2010. aastal Venemaa, kuhu veeti valdav osa (91%) eksporditud viskist ja 38% konjakist-brändist. Viina eksporditi kõikidesse tähtsamatesse riikidesse vähem kui eelneval aastal ning kõige suuremad kogused läksid Lätti (40% kogu eksporditud viinast). Soome oli ekspordi osakaalult järgmine, kuhu müüdi Eestis toodetud viina ning sinna viidud kogused moodustasid viiendiku antud joogi mahulisest ekspordist. Leetu müüdud viinakogused vähenesid 36% võrra, moodustades 17% viina kogueksportidist (2009. a 21%). Teistest kiiremini kahanesid Venemaale väljamüüdud kogused (-63%) ja need hõlmasid 4% toote kogueksportidist (2009. a 10%). Peaaegu sama suured olid USA-sse ja Ukrainasse saadetud kogused, mis moodustasid vastavalt 4% ja 3% viina müügist välisturule. Teiste riikide summaarne osakaal oli 11%.

Joonis 3

Viina ja likööri ekspordistruktuur riigiti 2010. aastal (% ekspordikogusest)

Allikas: SA

Venemaa oli jätkuvalt suurimaks likööride ekspordi sihtriigiks, sinna müüdud kogused kasvasid aastaga 27% ning katsid 45% nende kogumüügist välisurule. Soome, osakaaluga 28%, oli tähtsuselt teiseks sihtriigiks ning sinna viidud kogused olid enam-vähem samad, mis aasta tagasi. Läti ja Leetu väljaveetud liköörikogused moodustasid vastavalt 10% ja 9% välisurule müüdud kogustest. Lisaks sellele müüdi 4% kogu likööriekspordist Ukrainasse ja sama palju ka teistesse riikidesse.

Tabel 12

Kangete alkoholsete jookide koguseline eksport riigiti 2009-2010

	1000 liitrit (100%-lise alkoholina)		'10/'09, +/- %	Osakaal, %	
	2009	2010		2009	2010
Venemaa	2 447	3 026	23,7	55	59
Läti	735	782	6,4	16	15
Soome	537	507	-5,5	12	10
Leedu	415	329	-20,9	9	6
Ukraina	179	211	18,3	4	4
Teised	185	302	63,5	4	6
Kokku	4 498	5 158	14,7	100	100

Allikas: SA

Nagu eespool öeldud, oli 2010. aastal Eesti jaoks kogu kangete alkoholsete jookide grupi olulisimaks välisuruks Venemaa, kes hõlmas sellest 59%. Antud riiki oli suunatud ka valdav osa Eestit läbinud alkoholi transiitvedudest, sest sinna läks valdav osa viskist ja suur osa konjakist. Teisel positsioonil kogu nimetatud tootegrupi müügis välisurule oli Läti, kuhu müüdi 15% kangete alkoholsete jookide koguselisest ekspordist. Tähtsuselt kolmandaks sihtriigiks oli Soome, kes hõlmas 10% antud jookide müügist välisurule. Teiste riikide osakaalud jäid alla 10%.

Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide müük välisurule oli 27% väiksem kui aasta tagasi. Nimetatud jookidest eksporditi jätkuvalt põhiliselt kahte toodet – viina ja likööri. Viina ekspordimaht oli 0,7 mln liitrit ja moodustas 55% väljamüüdud kodumaistest kangetest alkoholsetest jookidest. Eestis toodetud likööri veeti välja 488 tuh liitrit ning see kogus moodustas 38% kodumaiste kangete alkoholsete jookide ekspordist. Marginaalsetes kogustes viidi välisurule ka teisi siin valmistatud kangeid alkoholseid jooke. Nendest jookidest suurenes aastatagusega võrreldes oluliselt viski müük välisurule, peamiselt Rootsi. Viimase aastaga on märgatavalt suurenenud ka brändi ja džinni väljavedu, vastavalt 73% ja 61%, samal ajal oli rummi eksport peaaegu neljandiku võrra väiksem kui eelneval aastal.

Tabel 13

Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide ekspordikogused
2008-2010 (tuh liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2008	2009*	2010	'10/'09, +/- %
Kokku kanged alkohoolsed joogid	1 801,5	1 763,1	1 284,2	-27,2
sh viin	1 257,5	1 282,2	708,6	-44,7
liköör	523,2	434,9	487,5	12,1
džinn	9,0	9,7	15,7	61,0
konjak-brändi	7,4	17,0	29,4	72,8
viski	2,3	0,4	28,5	80 korda
rumm	2,1	18,9	14,5	-23,3

*andmed korregeeritud

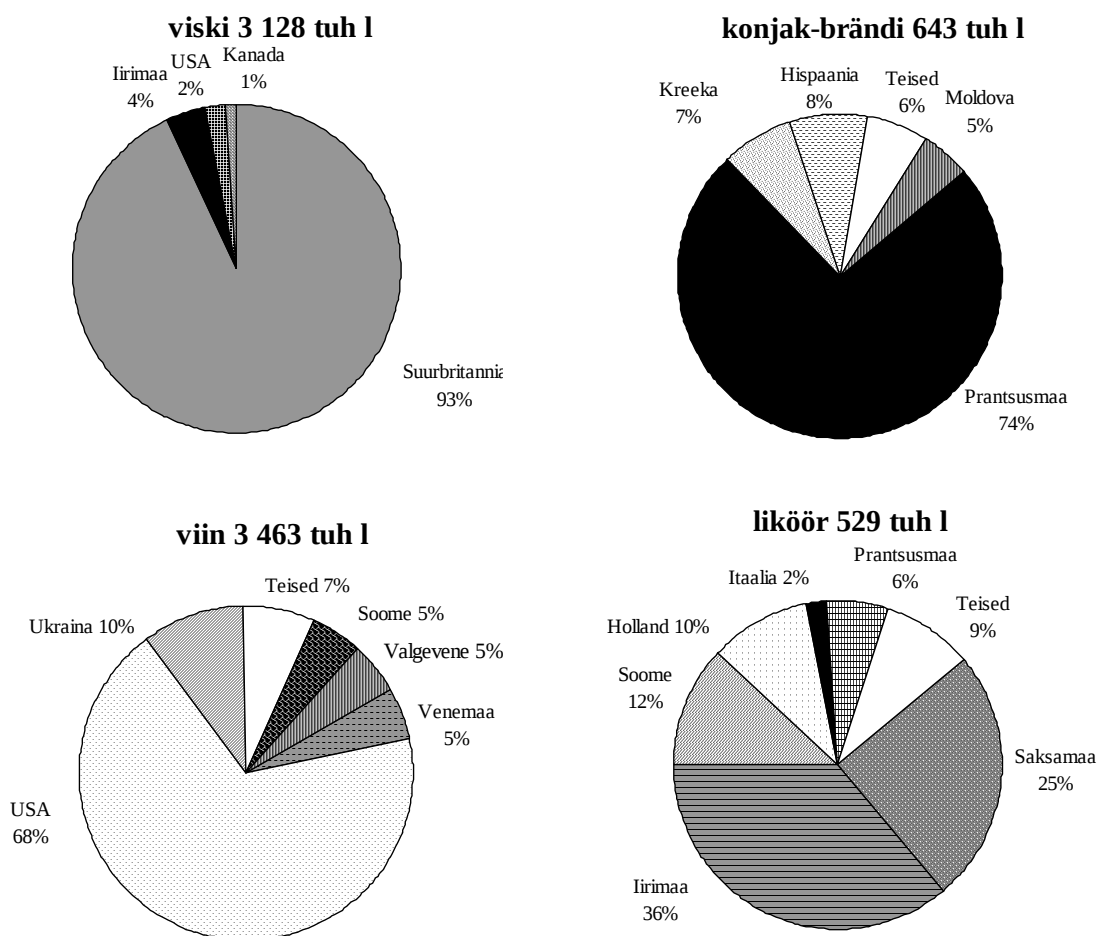
Allikas: ATL, EKI

Kangeid alkoholseid jooke **importiti** Eestisse 2010. aastal 8,4 mln liitrit (100%-lise alkoholina). Samaselt varasemaga püsis nende jookide impordistruktuuris esikohal **viin**, mis hõlmas 41% kogu tootegrupi sisseveetud kogusest. Vaadeldaval perioodil veeti viina sisse kokku 3,5 mln liitrit (100%-lise alkoholina ehk arvestuslikult 8,66 mln liitrit 40%-lise alkoholina) ning seda oli 37% vähem mullusega võrreldes. Viina impordikogustest oli valdav osa USA päritoluga suurtes vaadetes transporditud väga kange tööstuse tooraineks kasutatav viin. USA-s toodetud viina sissevedu ulatus 2,35 mln liitrini (100%-lise alkoholina), mis moodustas 68% viina imporditud kogusest ning seda oli 43% vähem aastatagusega võrreldes. Ukraina oli viinaimpordis päritoluriikidest teisel positsioonil ning seal toodetud viin hõlmas 10% kogu sisseveetud viinast. Venemaal, Soomes ja Valgevenes valmistatud viinakogused olid analüüsitava perioodil võrdsed ning moodustasid vastavalt 5% viina koguimpordist.

Viski paiknes kangete alkoholsete jookide mahulises impordis teisel kohal, seda toodet osteti 2010. aastal sisse 3,1 mln liitrit (100%-lise alkoholina; osakaal 38%). Viski sissetoodud maht suurenes aastaga peaaegu poole võrra (47%), sealjuures kasvasid 30% antud joogi reeksporditud (transiitveo) kogused. Traditsiooniliselt osteti valdav osa viskist (93%) Suurbritanniast. Iirimaa osakaaluga 4% oli tähtsusest teiseks viski importijaks. USA-s toodetud viski kogused hõlmasid 2% kogu antud toote sisseveest ning olid kolmandiku võrra suuremad kui aasta tagasi. Kanadast sisseostetud viski kogused püsisid 2009. aasta tasemel, moodustades vaid 1% antud toote impordikogusest.

SA andmetel toodi 2010. aastal **konjakit-brändit** Eestisse 643 tuhat liitrit (100%-lise alkoholina) ning seda oli 28% rohkem kui 2009. aastal. Konjaki-brändi sissevedu moodustas analüüsitava perioodil 8% kangete alkoholsete jookide koguselisest impordist. Nagu varemgi, oli suurimaks konjaki-brändi päritoluriigiks Prantsusmaa, kust osteti sisse 74% antud joogi koguimpordist. Hispaanias valmistatud brändi moodustas 8% konjaki-brändi mahulisest impordist. Kreeka toodang hõlmas 7% antud jookide koguimpordist. Moldovas toodetud brändide sisseost vähenes 40%, moodustades 5% konjaki-brändi koguimpordist. Teiste riikide summaarne osakaal oli 6%.

Kangete alkoholsete jookide impordistruktuur riigiti
2010. aastal (% impordikogusest)

Allikas: SA

Likööre imporditi Eestisse 2010. aastal 529 tuh liitrit (100%-lise alkoholina) ja see moodustas 6% kangete alkoholsete jookide sisseveekogusest. Likööriimport suurenes aastaga neljandiku võrra. Analüüsitava aastal oli Eesti jaoks tähtsamaks likööride impordiriigiks Iirimaa, kelle toodang peaaegu kahekordistus, moodustades 36% selle toote impordimahust. Teisel kohal olid Saksamaa päritoluga liköörid, mille kogused suurenesid aastaga 15% ning hõlmasid 25% impordi kogumahust. Soomest sisse veetud likööride kogused olid 16% suuremad kui aasta tagasi ning moodustasid 12% antud toote koguimpordist. Hollandis toodetud likööride impordimahud olid 10% aastatagusest suuremad, hõlmates 10% likööride koguimpordist. Kiires tempos (2,5 korda) suurenes Prantsusmaal toodetud likööride mahuline import, selle tulemusena suurenes nende osakaal impordis 6%-ni (2009. a 3%). Ülejäänud riikide summaarne osakaal oli 9%.

Lisaks eelnimetatud jookidele imporditi vaadeldaval perioodil Eestisse ka rummi ja džinni ning nende jookide kogused hõlmasid vastavalt 5% ja 2% kangete alkoholsete jookide sisseveetud kogustest.

Tabel 14

Kangete alkoholsete jookide koguseline import riigiti 2009-2010

	1000 liitrit (100%-lise alkoholina)		'10/'09, %	Osakaal, %	
	2009	2010		2009	2010
Suurbritannia	2 198	3 131	42,4	24	37
USA	4 184	2 442	-41,6	46	29
Prantsusmaa	346	533	54,1	4	6
Ukraina	403	334	-17,2	4	4
Iirimaa	170	303	77,7	2	4
Soome	318	245	-23,1	4	3
Saksamaa	173	205	18,0	2	3
Holland	198	186	-6,0	2	2
Teised	1 097	986	-10,0	12	12
Kokku	9 087	8 365	-7,9	100	100

Allikas: SA

Tänu viski impordi kiirele kasvule, oli Suurbritannia olulisim kangete alkoholsete jookide päritoluriigiks, sealt sisse ostetud kogused moodustasid 37% kogu tootegrupi sisseveest. Kahanenud viina tootmine vähendas USA-s toodetud toorainena kasutatava kange viina sissevedu ja see vähendas riigi osatähtsust kangete alkoholsete jookide impordis 29%-ni (2009. a 46%). Teiste riikide osatähtsus oli oluliselt väiksem - Prantsusmaa hõlmas 6%, Ukraina ja Iirimaa võrdselt 4% sisseostetud kangete alkoholsete jookide kogusest. Ülejäänud riikide osakaalud jäid veelgi madalamaks.

Hinnad

2010. aastal tõusid kõikide kangete alkoholsete jookide hinnad. Suures osas on see seotud 10% kõrgemate aktsiisimääradega, mis rakendusid 2010. aasta 1. jaanuarist. Kõige kiiremini kallinesid madalama hinnaklassi viinad, nende keskmised jaehinnad olid 10,5% (Tallinnas 8,4%) kõrgemad kui aasta tagasi. Teistest aeglasemalt tõusid keskmise hinnataseme viinade jaehinnad, mille Eesti keskmine kasv ulatus 2,4%-ni ja Tallinnas 3,5%-ni. Aastatagusega võrreldes kallinesid kõrgema hinnaklassi viinad Eestis tervikuna 5,8% ja Tallinnas 6,5%. Populaarsete kodumaiste viinade keskmine jaehind, mis on arvatud madalama ja keskmise hinnaklassi viinade keskmise hinnana, oli 2010. aastal nii Eestis kokku kui pealinnas ligi 9% kõrgem kui 2009. aastal. Suurem osa (69%; 0,31€) 0,5-liitrise viinapudeli jaehinna tõusust on

seotud kõrgemate maksumääradega ja ülejäänud (31%; 0,14€) on ettevõtete (tootjate, kaubanduse) hinnalisa. Tervikuna kallinesid viinad rohkem kui alkohoolsed joogid kokku (THI +4,3%).

Tabel 15

Eesti kangete alkohoolsete jookide keskmised jaehinnad kauplustes
(0,5-liitrise klaaspudeli hind eurodes koos käibemaksuga)

	2006	2007	2008	2009	2010	Muutus '10/'09, +/- %
Eestis keskmiselt						
Viinad (maitsestatamata)	3.83	3.88	4.72	4.95	5.40	9,1
Madalam hinnaklass	3.32	3.31	4.04	4.19	4.63	10,5
Keskmine hinnaklass	4.48	4.78	5.82	6.18	6.33	2,4
Kõrgem hinnaklass	9.39	9.80	11.33	12.52	13.24	5,8
Liköörid	4.42	4.54	5.21	5.47	5.84	6,8
Marjaliköörid	3.34	3.39	3.87	4.09	4.34	6,1
Kanged liköörid	5.97	6.26	7.03	7.30	7.77	6,4
Kreemliköörid	4.88	4.95	5.60	5.80	5.94	2,4
Džinnid	4.64	4.88	5.70	6.07	6.55	7,9
Tallinnas keskmiselt						
Viinad (maitsestatamata)	3.87	3.90	4.68	4.96	5.39	8,7
Madalam hinnaklass	3.26	3.31	4.01	4.16	4.51	8,4
Keskmine hinnaklass	4.52	4.84	5.74	6.20	6.42	3,5
Kõrgem hinnaklass	9.47	9.82	11.48	12.61	13.43	6,5
Liköörid	4.45	4.56	5.16	5.47	5.95	8,8
Marjaliköörid	3.30	3.36	3.82	4.08	4.36	6,9
Kanged liköörid	5.90	6.28	7.00	7.30	7.75	6,2
Kreemliköörid	4.87	4.90	5.55	5.80	5.99	3,3
Džinnid	4.69	4.92	5.69	6.05	6.58	8,8

Allikas: EKI

Tabel 16

Kange alkoholi aktsiis (eurodes)

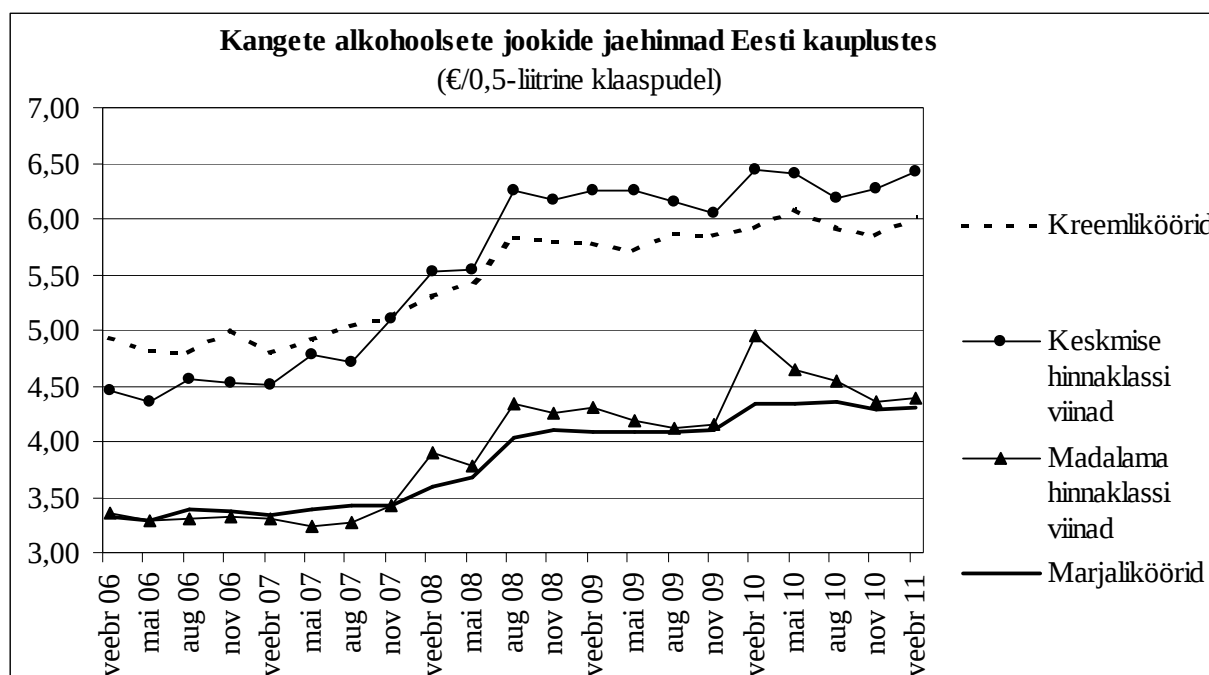
	Enne 01.01.2010	Alates 01.01.2010
Ainult aktsiis		
Viin 40%, 0,5-liitrine pudel	2,58	2,84
Liköör 21%, 0,5-liitrine pudel	1,36	1,49
Aktsiis koos aktsiisilt makstava käibemaksuga		
Viin 40%, 0,5-liitrine pudel	3,10	3,41
Liköör 21%, 0,5-liitrine pudel	1,63	1,79

Allikas: Maksu- ja Tolliameti andmed, EKI arvutused

Likööride hinnatõus oli 2010. aastal suurem kui alkoholsetel jookidel keskmiselt. Liköörid kallinesid analüüsitaval aastal (eelmise aastaga võrreldes) Eestis keskmiselt 6,8%, Tallinnas 8,8% (THI +4,3%). Aktsiisi ja selle pealt käibemaksu tõttu tõusid hinnad 0,16 €/0,5l võrra ehk 43%, ülejäänud 0,21 €/0,5l ehk 57% oli ettevõtete (tootjate, kaubanduse) hinnalisa. Viimase aasta jooksul jäid likööride hinnad Eestis tervikuna ja Tallinnas enam-vähem samaks.

Džinnide hinnad olid 2010. aastal kõrgemad kui 2009. aastal, tõustes Eestis keskmiselt 7,9% ja Tallinnas 8,8%, ka see tõus oli kiirem kui alkoholsete jookide tarbijahinnaindeks.

Joonis 5

Allikas: EKI

2010. aasta detsembrikuu Eesti Konjunkturiinstituudi rahvusvaheliste hinnavaatluste kohaselt oli Tallinnas populaarsemate kohalike 0,7-liitriste klaaspudelis **viinade** jaehind 6,7% kõrgem aastatagusega võrreldes. Kõige kiiremini tõusid aastaga viinade keskmised hinnad Budapestis (+71%). Aeglasemas tempos kallinesid viinad Riias ja Varssavis, vastavalt 30% ja 26%. Teistes pealinnades oli viinade hinnatõus Tallinnale ligilähedane, erandiks olid Helsingi, kus hinnad ei ole aasta jooksul muutunud ja Vilnius, kus hinnad olid 4% aastatagusest madalamad.

Tabel 17

Viina hinnad Euroopa pealinnade supermarketites 2010. aastal
(kuu esimese nädala seisud, eurodes)

Pealinn	märts 2010	juuni 2010	sept. 2010	detsember 2010
Kohalik viin 38-40%, 0,7-0,75 l klaaspudel				
Tallinn	7.97	8.02	8.12	7.88
Riia	4.85	6.35	6.81	6.81
Vilnius	7.45	5.78	7.43	7.24
Varssavi	6.76	6.23	6.38	7.33
Praha	6.74	5.30	7.25	7.96
Bratislava	6.45	6.65	6.76	6.55
Budapest	6.33	5.85	7.23	7.66
Helsingi*	16.99	14.43	16.99	16.99
Berliin	5.06	5.06	4.87	5.27
Amsterdam	14.99	14.99	-	-
Stockholm*	18.90	19.10	20.21	21.32
Absolut vodka 40%, maitsestatamata, 0,7 l klaaspudel				
Tallinn	18.62	17.06	16.98	18.70
Riia	15.86	15.61	17.90	18.13
Vilnius	15.73	15.93	13.90	13.90
Praha	14.26	14.50	14.82	14.55
Bratislava	14.97	14.97	-	-
Helsingi*	21.30	21.30	21.50	21.50
Berliin	14.49	14.24	13.82	14.24
Amsterdam	15.49	15.49	-	-
Stockholm*	23.30	23.30	24.90	26.26

* alkoholi kauplustes

Allikas: EKI

Tarbimine

Kangete alkoholsete jookide siseturumaht 2010. aastal oli 17,0 mln liitrit, sellest 11,1 mln liitrit oli viina müük. Kogu siseturumüügile on lisatud 0,4 mln liitrit viina, mis toodeti 2009. aasta lõpus ette (hinnanguliselt 0,9 mln l), millest 0,5 mln liitrit on jäänud lattu ka 2010 aasta lõpus. Kogu kangete alkoholsete jookide müük kohalikule turule vähenes 2010. aastal 8% eelneva aastaga võrreldes, sealjuures viina müük vähenes 19%. Analüüsitava aastal olid kangete alkoholsete jookide tootmismahud väiksemad kui nende siseturu müügikogused. Viina osas olid need kogused võrdsed.

Kangeid alkohoolseid jooke tarbiti Eestis 2010. aastal 9,5 liitrit elaniku kohta (tootele märgitud alkoholi sisaldusega), sellest 6,7 liitrit moodustas viin. Tervikuna vähenes ühe Eesti elaniku kangete alkohoolsete jookide tarbimine 11%, sh viina tarbiti 25% vähem kui aasta tagasi. Tarbimise vähendamist on mõjutanud kõrgemad hinnad ja ka elanike madalam ostujõud, ning nendes tingimustes on legaalse viina asemel rohkem tarbitud illegaalset viina.

Tabel 18

Kangete alkohoolsete jookide* tootmise ja tarbimise bilanss ning isevarustatuse tase

	2006	2007	2008	2009	2010	'10/'09, +/- %
Müük ja tarbimine mln liitrites						
Tootmine	16,6	20,5	17,3	18,2	14,4	-20,9
Eksport****	3,5	15,7	15,8	11,8	13,6	15,2
Import****	7,1	19,7	19,3	13,0	15,8	21,5
Saldo aasta lõpus**	...	-1,0	1,0	-0,9	0,4***	...
Müük siseturul	20,2	23,9	21,9	18,4	17,0	-7,6
Turistide kaasaostud	5,4	4,7	4,9	5,4	5,8	7,4
Turistide tarbimine Eestis	0,4	0,6	0,6	0,7	0,8	14,2
Legaalne tarbimine****	14,4	18,6	16,4	12,3	10,4	-15,4
Illegaalne tarbimine	2,1	1,45	1,8	2,0	2,3	15,0
Tarbimine****	16,5	20,1	18,1	14,3	12,7	-11,2
Müük ja tarbimine liitrites ühe elaniku kohta						
Müük siseturul	15,0	17,8	16,3	13,7	12,7	-7,6
Turistide kaasaostud	4,0	3,5	3,7	4,0	4,3	7,4
Turistide tarbimine Eestis	0,3	0,4	0,5	0,5	0,6	14,2
Legaalne tarbimine****	10,7	13,9	12,2	9,2	7,8	-15,4
Illegaalne tarbimine (salaviin)	1,6	1,1	1,3	1,5	1,7	15,0
Tarbimine****	12,3	15,0	13,5	10,7	9,5	-11,2
Isevarustuse tase (%)	82	87	79	99	85	-14%-punkti
Elanike arv, mln inimest	1,344	1,341	1,340	1,340	1,340	0,0

* tootele märgitud alkoholi sisaldusega

** 2007. a ja 2009. a ettetoodetud kogused, mis on nende aastate siseturumüügist maha arvestatud

*** 2009. aasta laojääkide vähenemine

**** Eestis elanike tarbimine

***** muutuse arvutuse aluseks on andmed tuh liitrites

Allikad: SA, EKI

Tabel 19

Viina* tootmise ja tarbimise bilanss ning isevarustatuse tase
(sisaldub kangete alk. jookide numbrates)

	2006	2007	2008	2009	2010	'10/'09, +/- %
Müük ja tarbimine mln liitrites						
Tootmine	13,5	16,9	14,1	15,1	11,1	-26,5
Eksport****	2,2	4,0	5,0	4,0	3,31	-17,3
Import****	2,2	4,2	5,4	3,6	2,9	-19,4
Saldo aasta lõpus**	...	-1,0	1,0	-0,9	0,4***	...
Müük siseturul	13,5	16,1	15,5	13,7	11,1	-19,0
Turistide kaasaostud	3,2	2,7	2,9	3,3	3,8	15,2
Turistide tarbimine Eestis	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	20,0
Legaalne tarbimine*****	10,0	13,0	12,2	9,9	6,7	-32,3
Illegaalne tarbimine	2,1	1,5	1,8	2,0	2,3	11,1
Tarbimine*****	12,1	14,5	14,0	11,9	9,0	-25,0
Müük ja tarbimine liitrites ühe elaniku kohta						
Müük siseturul	10,0	12,0	11,6	10,3	8,3	-19,0
Turistide kaasaostud	2,4	2,0	2,2	2,5	2,8	15,2
Turistide tarbimine Eestis	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	20,0
Legaalne tarbimine*****	7,4	9,7	9,1	7,4	5,0	-32,3
Illegaalne tarbimine (salaviin)	1,6	1,1	1,3	1,5	1,7	11,1
Tarbimine*****	9,0	10,8	10,4	8,9	6,7	25,0
Isevarustatuse tase (%)	100	105	91	110	100	-10-% punkti
Elanike arv, mln in.	1,344	1,341	1,340	1,340	1,340	0,0

* tootele märgitud alkoholi sisaldusega

** 2007. a ja 2009. a ettetooodetud kogused, mis on nende aastate siseturumüügist maha arvestatud

*** 2009. aasta jääkide vähenemine

**** Eestis elanike tarbimine

***** muutuse arvutuse aluseks on andmed tuh liitrites

Allikad: SA, EKI

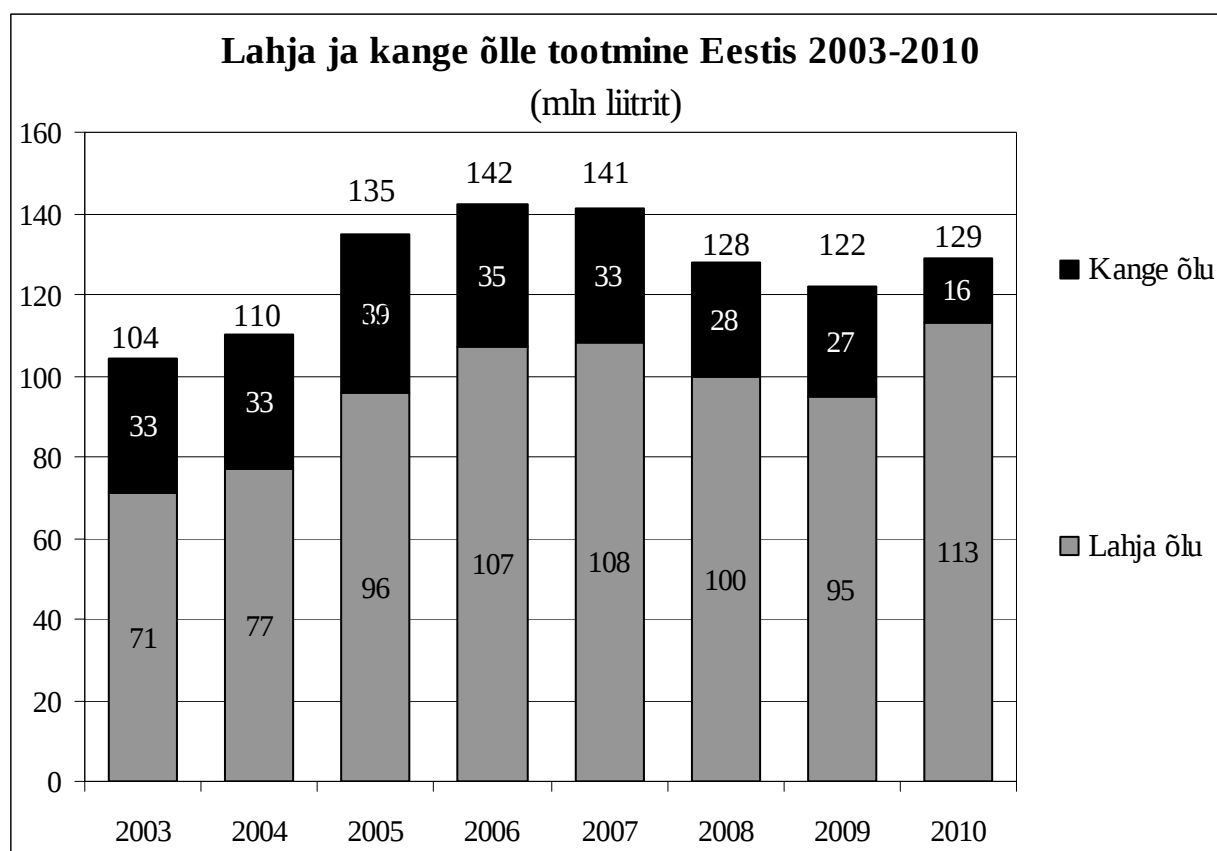
ÕLU

Tootmine

2010. aastal toodeti Eestis 129,3 mln liitrit õlut, mida oli 5,8% rohkem kui aasta tagasi. Lahja ja kange õlle tootmise trendid olid erinevad ning lahja õlle toodangu maht suurenes 22%, samal ajal kange õlle tootmine vähenes 36%. 2010. aastal muutus ka õlle tootmise struktuur – lahja õlu (alk. sisaldus alla 6%) moodustas õlle kogutoodangust 87% (2009. a 78%) ning kange õlu (alk. sisaldus üle 6%) 13% kogutoodangust (2009. a 22%). Ettevõtjate andmetel – 2010. aastal (2009. aastaga võrreldes) Eesti õlle müük siseturule veidi vähenes (-2%) ja seda AS Saku Õlletehase ja teiste väiksemate tootjate kahanenud müügiimahtude arvel, sest AS A. Le Coq toodete müük suurenes. Siseturule müüdnud kogused moodustasid 73% kodumaisest õlletoodangust (2009. a 77%). Samal ajal välisurule müüdnud kogused olid 71% suuremad 2009. aastaga võrreldes ja seda eelkõige Soome eksporditud koguste arvel. Suurem osa väljaveetud kogustest (78%) oli Eesti ettevõtete toodang ja 22% tõenäoliselt re-eksport.

Eesti juhtivate õlletootjate AS Saku Õlletehase ja AS A. Le Coqi summeeritud osakaal õlle kogutoodangus ulatus 87%-ni, mis korrigeeritud andmetel oli 3%-punkti kõrgem kui aasta tagasi. Mõlema ettevõtte toodangu maht analüüsitava aastal suurenes. Kiiremini kasvas AS A. Le Coq tootmine. Väiksemate tootjate toodang kahanes umbes 12%.

Joonis 6

Allikas: EKI (hinnanguline)

Väliskaubandus

2010. aastal eksporditi õlut Eestist 44,8 mln liitrit 20,6 mln euro eest ja imporditi 40,6 mln liitrit 16,9 mln euro eest. Seega püsis õlle väliskaubandusbilanss analüüsitaval aastal positiivsena. Õlle ekspordikäive suurenes aastaga 55%, selle põhjuseks oli väga kiire (+71%) õlle mahulise ekspordi kasv, samal ajal ekspordihinnad langesid 9% 2009. aastaga võrreldes.

Tabel 20

Õlle rahaline kogueksport ja -import ning
ekspordi- ja impordihinnad 2008-2010

	Hind, €/l			Käive, mln €			
	2008	2009	2010	2008	2009*	2010	'10/'09 +/- %
Eksport	0.48	0.51	0.46	10,011	13,284	20,633	55,3
Import	0.66	0.62	0.42	10,373	11,875	16,917	42,5

Allikas: SA

* korregeeritud andmed

Tabel 21

Õlletoodang, põhieksporti ja -impordi kogused 2008-2010 (tuh liitrit)

	2008	2009*	2010	'10/'09, +/- %
Toodang	127 542	122 230	129 319	5,8
Eksport	20 678	26 168	44 759	71,0
Import	15 699	19 151	40 648	2,1 korda

Allikas: SA, EKI

* korregeeritud andmed

Nagu varemgi, müüdi valdav osa Eestis toodetud õllest (88%) kolme riiki: Soome, Leetu ja Läti. Soome väljaveetud kogused olid 3,8 korda mullusest suuremad ning hõlmasid 48% eksporditud õllest. Leetu suunatud õllekogused kasvasid 69%, moodustades ligi neljandiku õlle koguekspordist. Läti müüdud kogused olid 21% väiksemad kui möödunud aastal ning hõlmasid 16% antud toote ekspordist (2009. aastal 34%). Rohkem kui poole võrra vähenesid 2010. aastal ka Rootsi eksporditud kogused, mis tõi kaasa nende osakaalu vähenemise 16%-lt 2009. aastal kuni 4%-ni 2010. aastal. Väga kiires tempos (13 korda) suurenes õlle väljavedu Taani, ning see hõlmas 4% välisturule müüdud õllekogusest (aasta tagasi 1%). Ülejäänud riikidesse müüdud kogused moodustasid summaarselt 4% antud joogi koguekspordist.

Tabel 22

Õlle koguseline eksport riigiti 2009-2010. aastal

	1000 liitrit		'10/'09, +/- %	Osakaal, %	
	2009	2010		2009	2010
Soome	5 703	21 391	3,8 korda	22	48
Leedu	6 272	10 573	68,6	24	24
Läti	8 982	7 066	-21,3	34	16
Rootsi	4 159	1 902	-54,3	16	4
Taani	138	1 799	13,1 korda	1	4
Teised	914	2 028	2,2 korda	3	4
Kokku	26 168	44 759	71,0	100	100

Allikas: SA

Statistikaameti andmetel oli õlle impordikäive 2010. aastal 42,5% suurem 2009. aastaga võrreldes. Ka siin on kasv saavutatud imporditud koguste arvel, mis suurenesid kaks korda, samal ajal kui impordihinnad olid kolmandiku võrra mullusest madalamad. Nagu varemgi, veeti Eestisse enim õlut sisse Lätist ning need kogused olid 5,6 korda suuremad kui aastata tagasi, moodustades 1/3 õlle koguimpordist. Soome oli osatähtsuselt teiseks impordiriigiks, sealt pärineva õlle kogused suurenesid 93% ja moodustasid 24% õlle mahulisest impordist. Leedu, osakaaluga 14%, püsis õlle impordis kolmandal positsioonil ning seal toodetud õlle kogused suurenesid neli korda. Toodud andmetest võib järeldada, et siin on tegemist kontsernisisesega tööjaotusega. Venemaalt osteti sisse 6% koguimporditud õllest (2009. aastal 15%) ning kogused olid 22% mullusest väiksemad. Saksamaal ja Hollandis toodetud õlu moodustas võrdselt 4% antud toote koguimpordist analüüsitaval aastal, kusjuures Saksamaalt sisseveetud kogused kasvasid 39% ja Hollandi kogused püsisid eelmise aasta tasemel. Ülejäänud riikide summaarne osakaal oli 15%.

Tabel 23

Õlle koguseline import riigiti 2009-2010. aastal

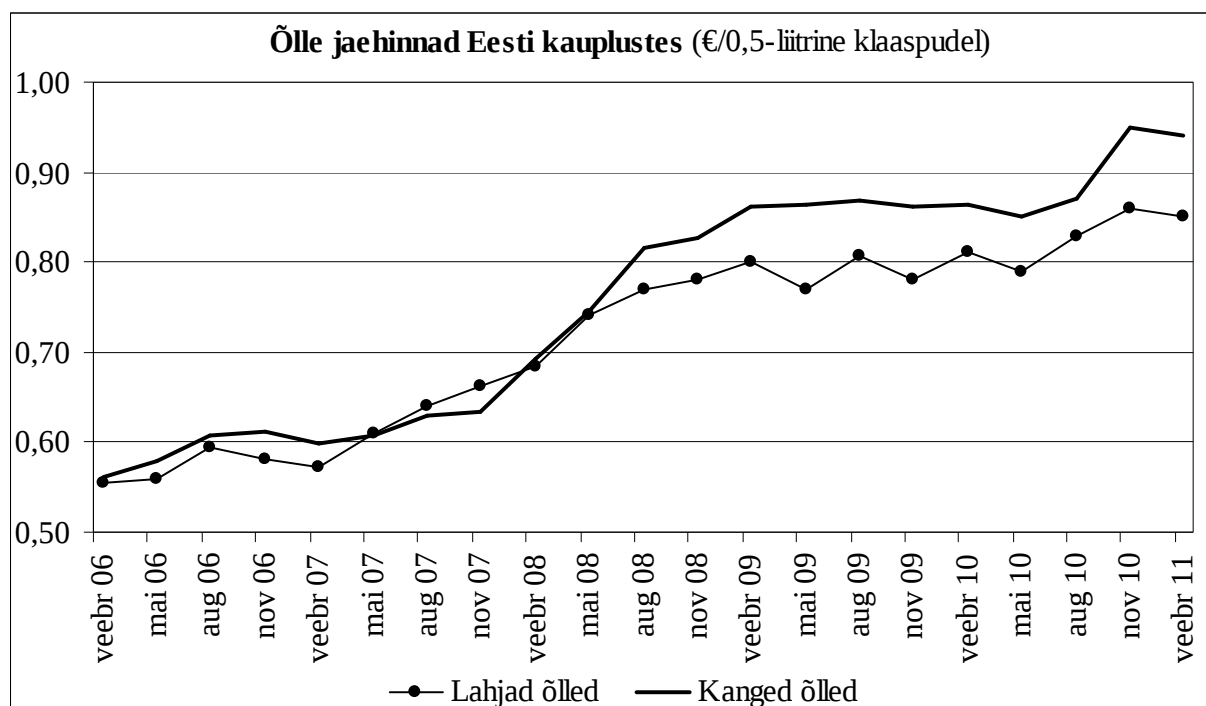
	1000 liitrit		'10/'09, +/- %	Osakaal, %	
	2009	2010		2009	2010
Läti	2 432	13 589	5,6 korda	13	33
Soome	4 965	9 585	93,1	26	24
Leedu	1 420	5 872	4,1 korda	7	14
Venemaa	2 913	2 279	-21,7	15	6
Saksamaa	1 263	1 760	39,3	7	4
Holland	1 642	1 654	0,7	8	4
Mehhiko	876	1 117	27,5	5	3
Teised	3 640	4 792	31,7	19	12
Kokku	19 151	40 648	2,1 korda	100	100

Allikas: SA

Hinnad

Vaatamata tooraine odavnemisele (linnaste impordihind oli 31% madalam kui 2009. aastal) 2010. aastal õlle jaehinna tõus jätkus. Kodumaise õlle hinnad tõusid kauplustes aastaga 3,7%, kusjuures lahja õlu kallinemine oli kiirem kui kangel õllel (vastavalt 3,8% ja 2,3%). Lahja õlle hinda mõjutasid nii kõrgemad maksumäärad kui ka ettevõtete hinnalisad. Kange õlle hind tõusis vaid kõrgema maksumäära arvel. Andmetest nähtub, et õlle hinnatõus oli aeglasem kui alkoholsete jookide kallinemine keskmiselt (alkohoolsete jookide THI +4,3%). Tallinna kauplustes oli õlle hinnatõus aeglasem kui mujal Eestis, vaid 1,2% (Eestis keskmiselt 3,7%).

Joonis 7

Allikas: EKI

Tabel 24

Eesti õlle keskmised jaehinnad kauplustes
(0,5-liitri ühiku klaaspudeli hind eurodes koos taara hinna ja käibemaksuga)

	2006	2007	2008	2009	2010	Muutus '10/'09, +/- %
Eestis keskmiselt	0.58	0.62	0.76	0.82	0.85	3,7
Lahja õlu <6%	0.57	0.62	0.75	0.79	0.82	3,8
Kange õlu >6%	0.59	0.62	0.78	0.86	0.88	2,3
Tallinnas keskmiselt	0.57	0.63	0.76	0.84	0.85	1,2
Lahja õlu <6%	0.56	0.64	0.75	0.81	0.82	1,2
Kange õlu >6%	0.58	0.62	0.77	0.88	0.90	2,3

Allikas: EKI

Tabel 25

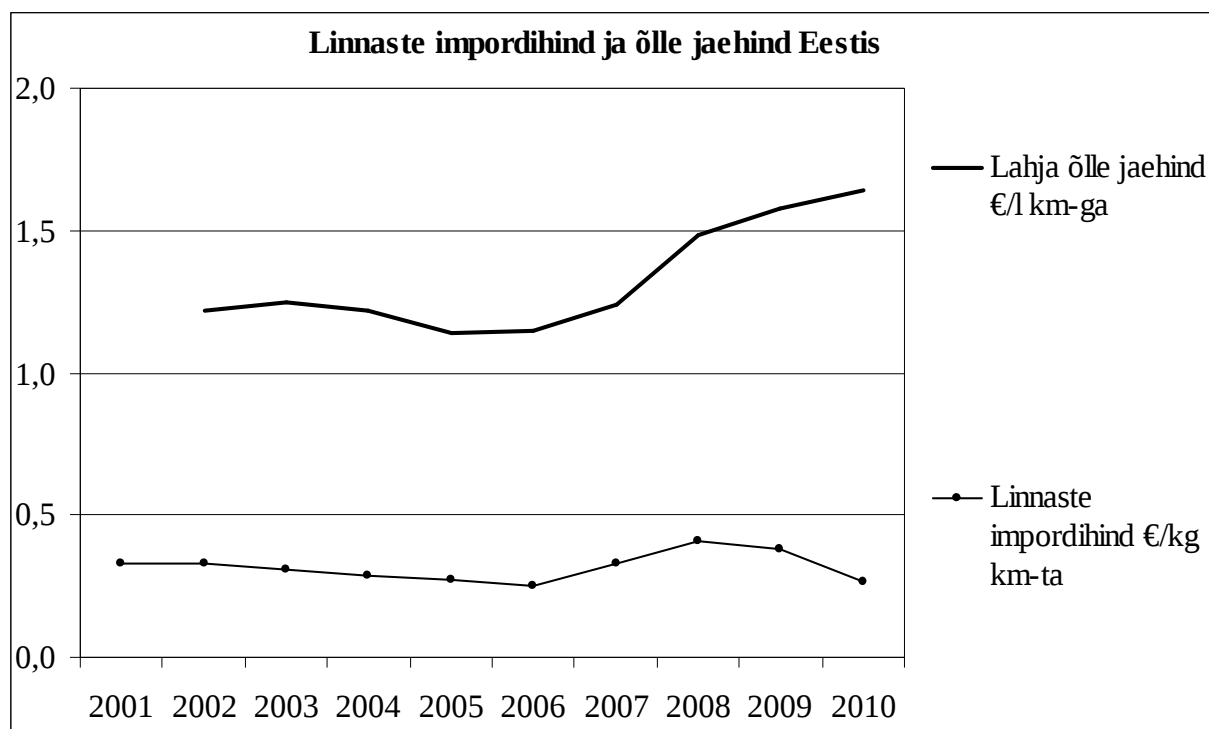
Õlle aktsiis (eurodes)

	Enne 01.01.2010	Alates 01.01.2010
Ainult aktsiis		
Õlu 4,6%, 0,5-liitrine pudel	0.11	0.12
Õlu 8,0%, 0,5-liitrine pudel	0.20	0.22
Aktiis koos aktsiisilt makstava käibemaksuga		
Õlu 4,6%, 0,5-liitrine pudel	0.14	0.15
Õlu 8,0%, 0,5-liitrine pudel	0.24	0.26

Allikas: Maksu- ja Tolliameti andmed, EKI arvutused

Pealinnas kallinesid kanged õlled kiiremini kui lahjad (vastavalt 2,3% ja 1,2%). Õlle keskmised hinnad Eestis tervikuna ja Tallinnas olid võrdsed (0,85 €).

Joonis 8

Allikad: EKI, SA

EKI rahvusvahelise hinnavaatluse kohaselt oli 2010. aasta lõpus populaarsemate õlledes keskmine hind Tallinnas üheteistkümne Euroopa Liidu pealinnaga võrreldes kõrgemate hulgas. Analoogselt eelmiste aastatega olid ka 2010. aastal erandiks kõrge aktsiisimaksuga Helsingi, kus õlu oli üle 2 korra kallim kui Eesti pealinnas ja Stockholm, kus õlle hind ületas Tallinna hinda 17%. Aastaga on õlle hinnad tõusnud kõikides pealinnades, välja arvatud Berliin, kus hind jäi samaks. Peaaegu poole võrra kallines õlu Budapestis. Teistest aeglasemalt tõusid hinnad Riias ja Vilniuses, vastavalt 4% ja 5%. Tallinnas kallines õlu oluliselt kiiremas tempos kui teistes Balti riikide pealinnades (+16%).

Tabel 26

Õlle hinnad Euroopa pealinnade supermarketites 2010. aastal
(kuu esimese nädala seisud, € km-ga)

Pealinn	Kohalik hele õlu, 4,3-4,7%, 0,5 l üksik klaaspudel koos taara hinnaga			
	märts 2010	juuni 2010	sept 2010	dets 2010
Tallinn	0.84	0.83	0.89	0.93
Riia	0.70	0.70	0.71	0.70
Vilnius	0.59	0.60	0.61	0.61
Varssavi	0.67	0.62	0.62	0.72
Praha	0.42	0.43	0.49	0.51
Bratislava	0.43	0.43	0.48	0.49
Budapest	0.42	0.49	-	0.59
Helsingi	2.00	2.02	2.02	2.05
Berliin	0.77	0.77	0.76	0.76
Amsterdam	0.88	0,77	-	-
Stockholm	0.89	0.89	1.14	1.09

Allikas: EKI

Tarbimine

Tabel 27

Õlle* tootmise ja tarbimise bilanss ning isevarustatuse tase

	2006	2007	2008	2009	2010	'10/'08, +/- %
Müük ja tarbimine mln liitrites						
Tootmine	141,8	141,3	127,5	122,2	129,3	5,8
Eksport	21,0	24,3	20,7	26,2	44,8	71,0
Import	13,6	16,8	15,7	19,2	40,6	111,5
Müük siseturul	134,4	133,8	122,5	115,2	125,1	8,6
Turistide kaasaostud	19,0	15,0	10,5	12,1	15,8	30,6
Turistide tarbimine Eestis	10,1	10,6	8,0	8,0	9,1	13,8
Tarbimine**	105,3	108,2	104,0	95,1	100,2	5,4
Müük ja tarbimine liitrites ühe elaniku kohta						
Müük siseturul	100,0	99,8	91,4	85,9	93,4	8,6
Turistide kaasaostud	14,1	11,2	7,84	9,0	11,8	30,6
Turistide tarbimine Eestis	7,5	7,9	6,0	6,0	6,8	13,8
Tarbimine**	78,3	80,7	77,6	70,9	74,8	5,4
Isevarustatuse tase (%)	106	106	104	106	103	-3-%punkti
Elanike arv, mln in.	1,344	1,341	1,340	1,340	1,340	0,0

* tootele märgitud alkoholi sisaldusega

**Eesti elanike tarbimine

***muutuse arvutuse aluseks on andmed tuh liitrites

Allikad: SA, EKI

Vaadeldaval aastal ulatus õlle siseturumaht Eestis 125 mln liitrini, mis oli 8,6% suurem kui 2009. aastal. Samas viisid turistid Eestist kaasa 30,6% enam õlut kui 2009. aastal, mistõttu Eestis tarbitud kogused kasvasid vähem kui siseturumüük. Kokku viisid turistid 2010. aastal Eestist kaasa hinnanguliselt peaaegu 16 mln liitrit ja kohapeal tarbisid 9 mln liitrit õlut.

Kui need kogused arvestada maha siseturumüügist, siis Eesti inimesed tarbisid 2010. aastal kokku 100 mln liitrit õlut, seega tarbiti **Eestis 2010. aastal ühe elaniku kohta õlut 74,8 liitrit** (tootel märgitud kangusega), mida oli 3,9 liitrit ehk 5,4% rohkem kui aasta tagasi. Samas suurenes viimasel aastal lahjemate õllede tootmine, mille tõttu langes õlle keskmine kangus 5,6%-lt kuni 5,3%-ni, selle tulemusel absoluutalkoholi arvestatuna ei ole õlle tarbimine peaaegu muutunud (tabel 6).

Õlle isevarustuse tase oli 2010. aastal 103%, mis näitab, et Eestis toodeti õlut jätkuvalt rohkem kui tarbiti.

4. LAHJAD ALKOHOLSED JOOGID

Tootmine

EKI-le edastatud **ettevõtete andmetel** toodeti Eestis 2010. aastal lahjasid alkohoolseid jooke 15,4% rohkem kui 2009. aastal. Kokku toodeti neid jooke 23,65 mln liitrit, millest 22,4 mln liitrit olid kääritatud joogid ja vaid 1,25 mln liitrit segatud piiritusjoogid. Viimaste tootmine vähenes aastaga $\frac{3}{4}$ võrra, seevastu kääritatud jookide toodangu maht oli 44,5% suurem mullusega võrreldes. 2009. aasta mais toimus lahjade alkohoolsete jookide tootmise struktuuris muudatus - kui eelmiste aasta alguses toodeti neist suur osa piirituse baasil, siis retseptimuudatuse tõttu suurenes nüüd oluliselt kääritatud jookide baasil valmistatud lahjade alkohoolsete jookide toodangu maht. Kuna valdavalt on uute jookide tooraineks puuvilja- ja marjaveinid, soodustas see nende tootmise kiiret kasvu aastatagusega võrreldes (+78%). Analüüsitava perioodil vähenes kääritatud jookidest siidri tootmine (-11%).

Tabel 28

Lahjade alkohoolsete jookide toodang 2008-2010 (mln liitrit)

	2008	2009	2010	'10/'09, +/-%
Kokku lahjad alkohoolsed joogid, SA	28,1	21,9	23,5	7,5
Kokku lahjad alkohoolsed joogid, EKI	28,9	20,5	23,65	15,4
sh EKI hinnangul lahjad segatud piiritusjoogid	14,5	5,0	1,25	-75,1
kääritatud joogid	14,4	15,5	22,4	44,5
sh siider	10,1	6,5	5,8	-11,4
muud kääritatud joogid	...	5,3	10,0	88,2
puuvilja- ja marjaveinid	4,3	3,7	6,6	77,6

Allikad: SA, EKI

Lahjasid segatud piiritusjooke toodeti Eestis 2010. aastal 1,25 mln liitrit (2009. a 5,0 mln liitrit). Nagu eespool mainitud, oli nii suur langus tingitud antud jookide retseptuuri muutmisest ning uued tooted liigitati kääritatud jookide gruppi. Analüüsitava aastal kahanes lahjade segatud piiritusjookide toodangu maht kõikides ettevõtetes. Nende jookide suurimaks tootjaks oli AS A. Le Coq, teisel kohal AS Liviko. 2010. aastal alustas segatud piiritusjookide tootmist AS Valtu Vein, kes oli osakaalult kolmandal positsioonil. Seevastu AS Saku Õlletehas ei tootnud 2010. aastal neid jooke üldse, varasematel perioodidel oli ettevõtte suuremate tootjate hulgas.

Puuvilja- ja marjaveine toodeti Statistikaameti andmetel 2010. aastal Eestis kokku 6,6 mln liitrit ning see kogus oli 78% suurem kui aasta tagasi (2009. a 3,8 mln l). Sellise kasvu põhjuseks on naturaalse veini baasil uute kääritatud jookide tootmine. Tänu sellele oli kääritamismeetodil saadud naturaalsete veinide toodangu maht 78% suurem kui aasta tagasi, samal ajal kangendatud veine toodeti 6% vähem mullusega võrreldes, kusjuures veinide tootmise proportsioonid ei ole sel perioodil oluliselt muutunud. Analüüsitava aastal oli 99% (2009. a

98%) Eestis toodetud veinist kääritamismeetodil saadud naturaalne vein ning 1% (2009. a 2%) kangendatud vein. Endiselt toodetakse Eestis kahte tüüpi naturaalseid veine – lauaveine ning siidri- ja muude kääritatud jookide tootmises toorainena kasutatavaid veine. Viimaste toodangu maht aastaga kahekordistus, naturaalseste lauaveinide osatähtsus oli 20% (2009. a 34%).

AS Linda Nektar oli jätkuvalt suurimaks tooraineks kasutatavate veinide tootjaks Eestis ning ettevõtte toodangu maht kasvas 2010. aastal üle kahe korra. Teine tootja, kes suurendas naturaalseste veinide tootmist, oli AS Põltsamaa Felix, ülejäänutel liikus toodangu maht langustrendil. Kõige kiiremini vähenes AS-i Võhu Vein tootmine. Väiksemate tootjate mahud olid ligilähedased ning hõlmasid 2% -3% naturaalseste veinide tootmisest.

Kangendatud veinide tootmine jagunes kolme ettevõtte vahel, kusjuures AS Liiwi Heliis suutis suurendada toodangu mahtu ning laojääkide arvel müüs rohkem kui tootis. AS-i Võhu Vein ja AS-i Valtu Vein tootmine vähenes mullusega võrreldes.

Siidreid toodeti Eestis 2010. aastal 11% vähem 2009. aastaga võrreldes. Tootmise kahanemise põhjuseks oli nende toodete väiksem nõudlus nii kohalikul kui välisurul. Sarnaselt varasemaga oli tähtsaimaks siidritootjaks Eestis AS A. Le Coq ja teisel positsioonil püsis AS Saku Õlletehas. Mõlema ettevõtte toodangu maht aastaga vähenes, sealjuures viimase tootmine kahanes oluliselt kiiremas tempos. Vaatlusperioodil tootis siidreid ka AS Valtu Vein, kelle tootmine suurenes kiires tempos, kuid tervikuna oli väike. 2010. aastal müüdi jätkuvalt kohalikust siidritoodangust suurem osa Eesti turul (2010. a 81%; 2009. a 91%).

2010. aastal toodeti **muid lahjasid kääritatud jooke**, mis põhiliselt asendasid segatud piiritusjooke, oluliselt rohkem kui 2009. aastal (+88%). Nagu aasta tagasi, oli AS A. Le Coq ka vaadeldaval perioodil nende jookide suurimaks tootjaks. AS Saku Õlletehas püsis tootmises teisel positsioonil, kuid tema toodangu maht liikus langustrendil. Marginaalses koguses tootis muid lahjasid kääritatud jooke ka AS Altia Eesti.

Väliskaubandus

2010. aastal kasvas lahjade alkoholsete jookide rahaline eksport 9 mln euronit (2009. a 8,3 mln €) ja rahaline import 20,2 mln euronit (2009. a 18,4 mln €). Toodud andmed näitavad, et nende jookide väliskaubakäibe saldo oli jätkuvalt negatiivne. Seoses segatud piiritusjookide tootmise tehnoloogia muutmisega vähenes nende jookide rahaline eksport aastaga 5%, seevastu kääritatud jookide ekspordikäive oli 29% suurem kui 2009. aastal. Viimasest jookide grupist 37% andis siidri käive ja ülejäänud 63% moodustas muude lahjade kääritatud jookide ja puuvilja- marjaveinide ekspordikäive. Lahjasid alkoholseid jooke eksporditi 2010. aastal 13,5 mln liitrit, mida oli 28% rohkem kui 2009. aastal. Kiires tempos suurenes ka kääritatud jookide koguseline eksport (+55,8%), mida mõjutas nii uute lahjade kääritatud jookide kui ka puuvilja- marjaveinide peaaegu kahekordne ekspordi kasv. Samal ajal püsis siidri müük välisurule aastatagusel tasemeel. Segatud piiritusjooke müüdi 2010. aastal Eestist välja 5,8

mln liitrit (2009. a 5,6 mln liitrit). Kasvu põhjuseks oli suurem transiitvedu (reeksport), sest Eesti tootjate müük välisurule oli väiksem kui aasta tagasi.

Tabel 29

Lahjade alkoholsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning
eksporti- ja impordihinnad 2008-2010

	Hind €/l			Käive, mln €			
	2008	2009	2010	2008	2009*	2010	'10/'09 +/- %
Eksport							
Kokku	0.67	0.79	0.67	9,084	8,276	9,045	9,3
sh segatud piiritusjoogid	0.74	0.87	0.79	4,632	4,857	4,627	-4,7
kääritatud joogid	0.61	0.69	0.58	4,452	3,419	4,418	29,2
sh siider	0.60	0.77	0.76	3,206	1,661	1,633	-1,7
muud kääritatud joogid	0.64	0.63	0.51	1,246	1,758	2,785	58,4
Import							
Kokku	0.73	0.69	0.69	20,386	18,412	20,233	9,89
sh segatud piiritusjoogid	0.67	0.61	0.65	13,305	11,055	10,682	-3,4
kääritatud joogid	0.88	0.85	0.74	7,081	7,357	9,551	29,8
sh siider	0.92	1.00	0.79	2,914	2,930	4,150	41,7
muud kääritatud joogid	0.85	0.77	0,70	4,167	4,427	5,401	22,0

* andmed korregeeritud

Allikas: SA

Tabel 30

Lahjade alkoholsete jookide põhieksporti- ja -impordikogused
2008-2010 (tuh liitrit)

	2008	2009*	2010	2010/2009, +/- %
Eksport				
Kokku	13 589	10 534	13 523	28,4
sh segatud piiritusjoogid	6 297	5 608	5 849	4,3
kääritatud joogid	7 292	4 926	7 674	55,8
sh siider	5 359	2 143	2 160	0,8
muud kääritatud joogid	1 933	2 783	5 514	98,2
Import				
Kokku	27 881	26 793	29 243	9,1
sh segatud piiritusjoogid	19 806	18 117	16 342	-9,8
kääritatud joogid	8 075	8 676	12 901	48,7
sh siider	3 151	2 932	5 236	78,6
muud kääritatud joogid	4 924	5 744	7 665	33,4

*SA andmed korregeeritud

Allikas: SA

Lahjade segatud piiritusjookide müügiga teeniti 4,6 mln eurot ning eksporditud kogus oli 5,8 mln liitrit. Enim (34% antud toodete ekspordikogusest) müüdi neid jooke Läti, sinna väljaveetud kogused suurenesid 94% 2009. aastaga võrreldes. Teisel kohal, osakaaluga 28% (2009. a 34%), oli Soome, kuhu müüdud kogused vähenesid 14%. Rohkem kui kaks korda suurenes lahjade segatud piiritusjookide väljavedu Leetu, millega kaasnes selle riigi osatähtsuse kasv 7%-lt 2009. aastal 16%-ni 2010. aastal. Ukraina osatähtsus analüüsitava jookide ekspordis vähenes aastaga 5%-punkti ning kattis sellest 10%. Venemaale müüdud kogused vähenesid 83% ning eksport Venemaale hõlmas 3% lahjade segatud piiritusjookide müügist välisurule (2009. a 22%). Ülejäänud riikide summaarne osatähtsus ulatus 9%-ni.

Tabel 31

Lahjade segatud piiritusjookide koguseline põhieksport riigiti 2009-2010

	1000 liitrit		Muutus '10/'09, %	Osakaal, %	
	2009	2010		2009	2010
Läti	1 026	1 987	93,6	18	34
Soome	1 884	1 616	-14,2	34	28
Leedu	396	913	2,3 korda	7	16
Ukraina	839	613	-27,0	15	10
Venemaa	1 219	207	-83,0	22	3
Teised	244	513	2,1 korda	4	9
Kokku	5 608	5 849	4,3	100	100

Allikas: SA

Kääritatud jookide ekspordiga teeniti 2010. aastal 4,4 mln eurot (2009. a 3,4 mln €), millest 1,6 mln eurot oli siidri väljamüük ja 2,8 mln eurot oli puuvilja- marjaveinide ja teiste lahjade kääritatud jookide ekspordikäive. Kääritatud jookide koguseline eksport ulatus peaaegu 7,7 mln liitrini (2009.a 4,9 mln €), millest hinnanguliselt 3,5 mln liitrit (tabel 33). oli kohalike ettevõtete toodang ja ülejäänud tõenäoliselt reeksport. Kääritatud jookide koguselisest ekspordist oli 2,2 mln liitrit siidrit ning 5,5 mln liitrit puuvilja- marjaveine ja muid lahjasid kääritatud jooke.

2010. aastal müüdi eksporditud kääritatud jookidest 46% Leetu, kuhu viidud kogused olid 47% suuremad kui eelmisel aastal. Ka Soome müüdud kogused suurenesid märgatavalt (+54%), moodustades 21% antud tootegrupi koguselisest ekspordist. Läti ja Taani väljaveetud mahud olid ligilähedased ning hõlmasid vastavalt 12% ja 11% kääritatud jookide müügist välisurule, samas Läti veetud kogused püsisid aastatagusel tasemel ja Taani veetud kogused olid kolm korda mullusest suuremad. Ülejäänud riikide summaarne osatähtsus ekspordis oli 10%.

Tabel 32

Kääritatud jookide koguseline põhieksport riigiti 2009-2010

	1000 liitrit		Muutus '10/'09, %	Osakaal, %	
	2009	2010		2009	2010
Leedu	2 427	3567	47,0	49	46
Soome	1 059	1 627	53,6	22	21
Läti	924	917	-0,8	19	12
Taani	256	806	3,1 korda	5	11
Saksamaa	21	514	24,8 korda	0	7
Teised	239	243	2,0	5	3
Kokku	4 926	7 674	55,8	100	100

Tabel 33

Eestis toodetud lahjade alkoholsete jookide ekspordikogused
2008.-2010 (tuh liitrit)

	2008	2009*	2010	2010/2009, +/- %
Eksport				
Kokku lahjad alkoholised joogid	6 752	2 498	3 832	53,4
sh segatud piiritusjoogid	2 114	347	308	-11,5
kääritatud joogid	4 638	2 151	3 524	63,8
sh siider	4 328	566	1 089	92,2
puuvilja- ja marjaveinid	310	831	1 127	35,6
muud kääritatud joogid	...	754	1 308	73,5

*andmed korigeetitud

Allikas: EKI hinnanguline

2010. aastal ulatus lahjade alkoholsete jookide impordikäive Eestis 20,2 mln euron. Kokku veeti sisse sellel aastal Eestisse 29 mln liitrit lahjasid alkoholseid jooke ning andmed näitavad, et segatud piiritusjooke osteti sisse mõnevõrra rohkem kui kääritatud jooke, vastavalt 56% ja 44% lahjade alkoholsete jookide mahulisest impordist.

Analüüsitava aastal imporditi **lahjasid segatud piiritusjooke** Eestisse 16,3 mln liitrit 10,7 mln euro eest. Aastaga vähenes nende jookide import nii rahalises väärtuses (-3,4%), kui ka koguseliselt (-10%). Suurem osa lahjadest piiritusjookidest osteti Soomest (43% impordist). Teiste riikide osatähtsus oli märgatavalt väiksem, nii hõlmas teisel positsioonil püsinud Hollandi toodang 17% antud jookide impordist, sealjuures kogused püsisid aastatagusel tasemel. Leedus valmistatud jookide kogus vähenes 2,8%, ning nende osakaal antud jookide koguimpordis ei ole aastaga muutunud. Mehhikost ja Prantsusmaalt sisseostetud kogused olid ligilähedased ning moodustasid võrdselt 5% imporditud mahust, kusjuures Mehhikost sisseveetud kogused olid 93% suuremad 2009. aastaga võrreldes, seevastu Prantsusmaa kogused vähenesid kolmandiku võrra. Teiste riikide osakaalud olid alla 5%

Tabel 34

Lahjade segatud piiritusjookide koguseline põhiimport riigiti 2009-2010

	1000 liitrit		Muutus '10 /'09, %	Osakaal, %	
	2009	2010		2009	2010
Soome	6 429	6 946	8,0	36	43
Holland	2 885	2 853	-1,1	16	17
Leedu	1 637	1 591	-2,8	9	10
Mehhiko	441	852	93,1	2	5
Prantsusmaa	1 122	768	-31,6	6	5
Läti	1 300	565	-56,5	7	3
Valgevene	363	482	33,0	2	3
Ukraina	488	399	-18,2	3	2
Saksamaa	575	379	-34,0	3	3
Teised	2 877	1 507	-47,7	16	9
Kokku	18 117	16 342	-9,8	100	100

Allikas: SA

Tabel 35

Kääritatud jookide koguseline põhiimport riigiti 2009-2010

	1000 liitrit		Muutus '10 /'09, %	Osakaal, %	
	2009	2010		2009	2010
Soome	4 152	5 633	35,7	48	44
Leedu	1 011	2 436	2,4 korda	12	19
Läti	376	2 010	5,4 korda	4	16
Rootsi	782	1 021	30,6	9	8
Saksamaa	523	592	13,2	6	4
Teised	1 832	1 209	-34,1	21	9
Kokku	8 676	12 901	48,7	100	100

Allikas: SA

Kääritatud lahjasid alkoholseid jooke imporditi Eestisse 2010. aastal 12,9 mln liitrit, millele kulutati 9,6 mln eurot. Kääritatud jookide impordikäive oli mullusest 30% suurem ja sisseveetud kogus suurenes 49%. Põhiliselt toimus kasv selles tootegrupis siidri impordi suurenemise tõttu. Suurem osa (44%) kääritatud jookide mahulisest impordist pärines Soomest ning kogus oli 36% suurem 2009. aastaga võrreldes. Tähtsuselt teiseks importriigiks oli Leedu, sealt sisseveetud kogused suurenesid 2,4 korda, hõlmates 19% kääritatud jookide impordimahust. Rohkem kui viis korda suurenesid Lätis toodetud lahjade alkoholsete jookide impordimahud ning need kogused moodustasid 16% antud jookide impordist (2009. a 4%). Suuresid ka Rootsist sisseveetud kääritatud alkoholsete jookide kogused (+31%), moodustades 8% antud tootegrupi impordikogusest. Teiste riikide koguste osakaalud jäid alla 5%.

Hinnad

2010. aastal kallines kodumaine **siider** Eesti kauplustes 3%, mille põhjuseks oli kõrgem aktsiisimäär ning ka ettevõtete (tootjad, kaubandus) poolne suurem hinnalisa. Tallinnas tõusid hinnad mõnevõrra aeglasemalt (+1,7%). Kodumaise siidri hinnatase oli võrdne nii üle Eesti kui pealinnas. Eesti siidrite jaehinnad tõusid aastaga vähem kui alkohoolsete jookide tarbijahinnaindeks (THI +4,3%). Suures osas kergitas hindu tootjate hinnalisa suurendamine (86% hinnatõusust). Aktsiisi mõju oli suhteliselt väike (14% hinnatõusust).

Kodumaised **marja- ja puuviljaveinid** kallinesid aastaga Eesti kauplustes rohkem kui siidrid. Üle Eesti oli hinnatõus 9% ja Tallinnas 11%. Vaadeldaval aastal oli marjaveinide hinna vahe Tallinnas ja mujal Eestis minimaalne, vaid 1%.

Tabel 36

Kodumaiste siidri ja marjaveinide keskmised jaehinnad kauplustes (eurodes)

	2006	2007	2008	2009	2010	Muutus '10/'09,%
Siider*						
Eestis keskmiselt	1.92	2.00	2.31	2.35	2.42	3,0
Tallinnas keskmiselt	1.88	1.99	2.33	2.37	2.41	1,7
Marjaveinid**						
Eestis keskmiselt	1.94	2.09	2.56	2.63	2.87	9,1
Tallinnas keskmiselt	1.99	2.11	2.46	2.61	2.90	11,1

* 1,5-liitrise plastpudeli hind eurodes koos taara hinna ja käibemaksuga

** 0,5-liitrise klaaspudeli hind eurodes koos käibemaksuga

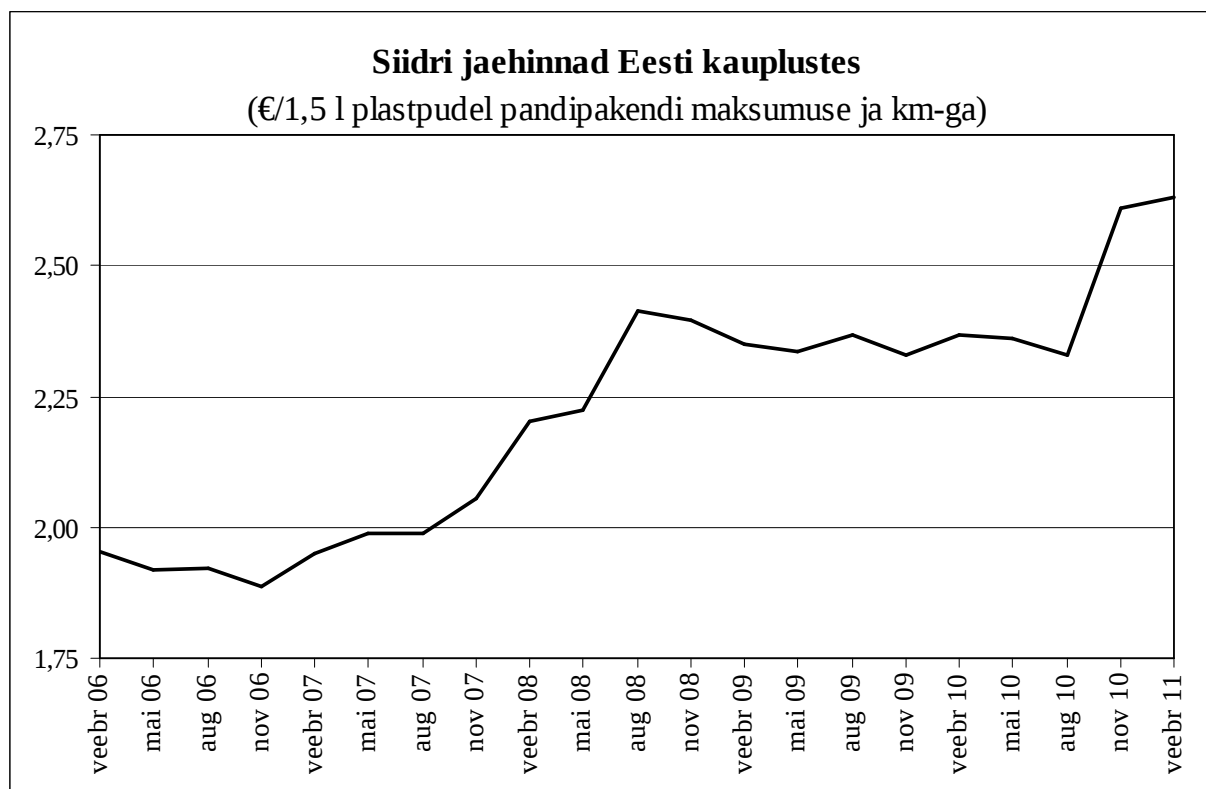
Allikas: EKI

Tabel 37

Siidri ja marjaveini aktsiis (kroonides)

	Enne 01.01.2010	Alates 01.01.2010
Ainult aktsiis		
Siider 4,6%, 1,5-liitrine pudel	6.77	7.45
Marjavein, 0,5-liitrine pudel	5.20	5.20
Aktsiis koos aktsiisilt makstava käibemaksuga		
Siider 4,6%, 1,5-liitrine pudel	7.98	8.94
Marjavein, 0,5-liitrine pudel	6.14	6.14

Allikas: Maksu- ja Tolliameti andmed, EKI arvutused

Allikas: EKI

Tarbimine

Lahjade alkoholsete jookide **siseturu maht** ei ole aastaga muutunud. Kokku müüdi neid jooke Eesti turul 33 mln liitrit, millest 12 mln liitrit oli segatud piiritusjoogid ja 21 mln liitrit kääritatud joogid. Segatud piiritusjookide müük liikus tugeval langustrendil ning vähenes kolmandiku võrra. Seevastu bilansimeetodil arvatatud kääritatud jookide turumaht suurenes (+37%), sealjuures oli siidri müük 21% aastatagusest suurem

Vastavalt EKI hinnangutele siseturul müüdud lahjadest alkoholsetest jookidest ostsid turistid 2010. aastal Eestist kaasa 9,5 mln liitrit ning sellele lisandus 2,3 mln liitrit kohapeal tarbitud lahjasid alkoholseid jooke. Seega jäi Eesti turul tarbimiseks neid jooke kokku 21,2 mln liitrit, mida oli 8% vähem kui eelmisel aastal.

Kokku **tarbiti Eestis lahjasid alkoholseid jooke 2010. aastal 15,8 liitrit ühe elaniku kohta** (tootele märgitud kangusega). Sellest kogusest 4,8 liitrit olid segatud piiritusjoogid ja 11,0 liitrit kääritatud joogid. Eeltoodud mahtudest on maha arvatud turistide poolt kaasaostetud ja ka turistide poolt Eestis tarbitud kogused, mis olid vastavalt 7,1 ja 1,7 liitrit ühe elaniku kohta. Andmed näitavad, et tulenevalt uuest retseptuurist vähenes lahjade segatud piiritusjookide tarbimine 51,5% ühe elaniku kohta ja kääritatud jooke eelkõige uusi tooteid tarbiti 48,5% rohkem kui aasta tagasi. Lahjade alkoholsete jookide **isevarustatuse tase** ei ole aastaga muutunud, ning kohalik toodang kattis rohkem kui poole siseturu müügist. Sealjuures oli lahjade segatud piiritusjookide isevarustatuse tase vaid 10% ja kääritatud jookide puhul 81%.

Tabel 38

Lahjade alkoholsete jookide* tootmise ja tarbimise bilanss ning isevarustatuse tase

	2006	2007	2008	2009**	2010	'10/'09, +/- %
Müük ja tarbimine mln liitrites						
Tootmine***	36,1	36,6	25,8	18,2	18,4	1,1
Eksport	18,9	21,0	13,6	10,5	13,5	28,6
Import	22,5	25,8	27,9	25,3	28,1	11,1
Müük siseturul	39,7	41,4	40,1	33,0	33,0	0,0
Turistide kaasaostud	6,1	5,5	6,5	7,9	9,5	20,2
Turistide tarbimine Eestis	1,26	2,24	2,0	2,0	2,3	15,0
Tarbimine****	32,4	33,7	31,6	23,1	21,2	-8,2
Müük ja tarbimine liitrites ühe elaniku kohta						
Müük siseturul	36,1	30,9	29,9	24,6	24,6	0,0
Turistide kaasaostud	18,9	4,1	4,85	5,9	7,1	20,2
Turistide tarbimine Eestis	22,5	1,7	1,5	1,5	1,7	14,9
Tarbimine****	24,1	25,1	23,6	17,2	15,8	-8,1
Isevarustatuse tase (%)	6,1	88	64	55	56	1%-punkti
Elanike arv, mln in.	1,26	1,341	1,340	1,340	1,340	0,0

* tootele märgitud alkoholi sisaldusega

** andmed korrigeeritud

*** kogutoodangust on maha arvestatud siidri toodanguks kasutatud puuvilja- ja marjaveinide toodang

**** Eesti elanike Eestis tarbimine

Allikad: SA, EKI

Tabel 39

Lahjade segatud piiritusjookide* tootmise ja tarbimise bilanss ning isevarustatuse tase
(sisaldub lahjade alkoholsete jookide andmetes)

	2006	2007	2008	2009**	2010	'10/'09, +/- %
Müük ja tarbimine mln liitrites						
Tootmine	18,0	21,9	14,5	5,0	1,2	-76,0
Eksport	5,3	10,0	6,3	5,6	5,8	3,6
Import	14,4	18,6	19,8	18,1	16,3	-9,9
Müük siseturul	27,1	30,5	28,0	17,5	11,7	-33,1
Turistide kaasaostud	3,1	3,0	3,6	3,5	4,3	22,9
Turistide tarbimine Eestis	0,63	1,14	1,1	0,8	1,0	25,0
Tarbimine***	23,4	26,4	23,3	13,2	6,4	-51,5
Müük ja tarbimine liitrites ühe elaniku kohta						
Müük siseturul	20,2	22,7	20,9	13,1	8,7	-33,6
Turistide kaasaostud	2,3	2,2	2,7	2,6	3,2	23,0
Turistide tarbimine Eestis	0,47	0,85	0,8	0,6	0,75	25,0
Tarbimine** liitrit	17,4	19,7	17,4	9,9	4,75	-51,5
Isevarustatuse tase (%)	66	72	52	29	10	-19-% punkti

* tootele märgitud alkoholi sisaldusega

** andmed korrigeeritud

*** Eesti elanike tarbimine

Kääritatud jookide tootmise ja tarbimise bilanss ning isevarustatuse tase
(sisaldub lahjade alkoholsete jookide andmetes)

	2006	2007	2008	2009**	2010	'10/'09, +/-%
Müük ja tarbimine mln liitrites						
Tootmine*	18,1	14,7	11,3	13,2	17,2	30,3
Eksport	13,6	11,0	7,3	4,9	7,7	57,1
Import	8,1	7,2	8,0	7,2	11,7	62,5
Müük siseturul	12,6	10,9	12,0	15,5	21,2	36,8
Turistide kaasaostud	3,0	2,5	2,9	4,4	5,2	18,2
Turistide tarbimine Eestis	0,63	1,1	0,9	1,2	1,3	8,3
Tarbimine***	9,0	7,3	8,2	9,9	14,7	48,5
Müük ja tarbimine liitrites ühe elaniku kohta						
Müük siseturul	9,4	8,1	9,0	11,6	15,9	37,1
Turistide kaasaostud	2,2	1,9	2,2	3,3	3,9	18,2
Turistide tarbimine Eestis	0,47	0,84	0,7	0,9	1,0	7,8
Tarbimine***	6,7	5,4	6,2	7,4	11,0	48,6
Isevarustatuse tase (%)	144	135	94	92	81	-11%-punkti

* kogutoodangust on maha arvestatud siidri toodanguks kasutatud puuvilja- ja marjaveinide toodang

** andmed korrigeeritud

*** Eesti elanike tarbimine

Allikad: SA, EKI

5. ETÜÜLALKOHOL KANGUSEGA ÜLE 80% (PIIRITUS)

Rektifitseeritud etanooli (piirituste) tootmine lõpetati, Eestis 2008. aasta teiselt poolel. Statistikaametil puuduvad andmed selle taas alustamisest.

Väliskaubandus

Analüüsitava aastal imporditi piiritust Eestisse 3,1 mln liitrit 2,2 mln euro eest. Piirituse sisseveetud kogus oli aastatagusest kolmandiku võrra väiksem, kahanes ka import rahalises väärtuses (-23%). Tähtsamateks importpiirituse päritoluriikideks olid Soome ja Slovakkia, kust sisseostetud kogused olid peaaegu võrdsed ning hõlmasid vastavalt 38% ja 37% toote kogumiportidist, sealjuures mõlemast riigist imporditud kogused suurenesid - Soomest 6% ja Slovakiast 56%. Leedust sisseveetud piirituse kogused, moodustasid 15% impordist ning olid 2 korda suuremad, kui aastata tagasi. Läti toodang moodustas 10% piirituse impordikogusest ning oli 59% mullusest väiksem.

Tabel 41

Rektifitseeritud etanooli rahaline põhieksport ja -import ning
ekspordi- ja impordihinnad 2008-2010

	Hind, €/l			Käive, mln €			
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	'10/'09 +/- %
Eksport	0.88	...	1.18	0,803	...	0,011	...
Import	0.89	0.61	0.69	2,766	2,811	2,164	-23,0

Allikas: SA

Tabel 42

Rektifitseeritud etanooli toodang, põhieksporti ja -impordi kogused
2008-2010 (tuh liitrit)

	2008	2009	2010	'10/'09 +/- %
Toodang	1 550	...	...	-
Eksport	912	...	9	-
Import	3 102	4 645	3 149	-32,2

Allikas: SA

Tabel 43

Rektifitseeritud etanooli koguseline import riigiti 2009.-2010. aastal

	1000 liitrit		10/'09,%	Osakaal, %	
	2009	2010		2009	2010
Soome	1 131	1 197	5,8	24	38
Slovakkia	748	1 166	55,9	16	37
Leedu	226	474	2,1 korda	5	15
Läti	736	303	-58,8	16	10
Teised	1 804	9	-99,5	39	0
Kokku	4 645	3 149	-32,2	100	100

Allikas: SA

6. VIINAMARJAVEIN JA VERMUT

Kuna nende jookide tootmine Eestis puudub, siis vaatluse all on vaid väliskaubanduse ja tarbimise andmed.

Viinamarjavein

Statistikaameti andmetel 2010. aastal viinamarjaveinide import Eestisse taas suurenes. Vaadeldaval perioodil toodi Eestisse viinamarjaveine kokku 19,5 mln liitrit, mida oli 17% rohkem kui aasta tagasi. Sisseostetud kogusest viidi omakorda ligi 5,0 mln liitrit reekspordina välja (2009. a 4 mln liitrit). 2010. aastal suurenes ka impordikäive (+16%), mida mõjutasid peaaegu sama palju suurenenud kogused, sest keskmised impordihinnad ei ole aastaga märgatavalt muutunud. Endiselt osteti viinamarjaveine Eestisse enim Hispaaniast, kust imporditud kogused olid 12% suuremad kui aasta tagasi. Ka Tšiilist, Itaaliast ja Prantsusmaalt sisseveetud mahud olid suuremad kui aasta tagasi, kusjuures eriti kiiresti kasvasid Itaalias toodetud veinide kogused (+57%), millega kaasnes nende osakaalu suurenemine toote impordis 13%-ni (2009. a 9%). Ungarist ja Lõuna-Aafrika Vabariigist imporditud viinamarjaveinide kogused ei ole oluliselt muutunud ning mõlema riigi toodang moodustas võrdelt 6% viinamarjaveini koguselisest impordist. Ülejäänud riikide osakaal oli alla 5%.

Viinamarjaveinide ekspordimaht suurenes 2010. aastal 19%, selle arvel kasvas ka ekspordikäive (+8), kusjuures keskmised ekspordihinnad olid aastatagusest 9% madalamad. Põhilisteks ekspordi (st reekspordi) sihtriikideks olid Venemaa ja Soome, kelle osakaalud viinamarjaveinide ekspordikoguses olid vastavalt 39% ja 25%.

Tabel 44

Viinamarjaveini rahaline põhieksport ja -import ning
ekspordi- ja impordihinnad 2008-2010

	Hind, €/l			Käive, mln €			
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	'10/'09 +/- %
Eksport	4.06	3.45	3.14	14,355	13,691	14,813	8,19
Import	2.71	2.40	2.37	47,117	39,989	46,369	16,0

Allikas: SA

Tabel 45

Viinamarjaveini põhieksporti ja -impordi kogused
2008-2010 (tuh liitrites)

	2008	2009	2010	'10/'09 +/- %
Eksport	3 537	3 963	4 714	19,0
Import	17 385	16 696	19 531	17,0

Allikas: SA

Tabel 46

Viinamarjaveini koguseline import riigiti 2009.-2010.aastal

	1000 liitrit		'10/'09, +/- %	Osakaal, %	
	2009	2010		2009	2010
Hispaania	3 744	4 205	12,3	22	21
Tšiili	2 201	2 572	16,9	13	13
Itaalia	1 566	2 452	56,6	9	13
Prantsusmaa	2 033	2 277	12,0	12	12
Ungari	1 262	1 256	-0,5	8	6
Lõuna-Aafrika	1 232	1 202	-2,4	7	6
Vabariik					
Austraalia	411	756	84,0	3	4
Rumeenia	874	747	-14,4	5	4
Argentiina	598	708	18,4	4	4
Teised	2 775	3 356	20,9	17	17
Kokku	16 696	19 531	17,0	100	100

Allikas: SA

Vermut

Vermutit imporditi 2010. aastal Eestisse 620 tuh liitrit ning sellest reeksporditi 182 tuh liitrit (2009. a 141 mln liitrit). Nii impordikäive kui väljaveetud kogused suurenesid 2010. aastal, vastavalt 27% ja 21% aastatagusega võrreldes. Ka impordihinnad olid aastatagusest veidi kõrgemad (+5%). Suurem osa (40%) Eestisse toodud vermutikogusest pärines Itaaliast. Tähtsuselt teiseks oli Hispaania, kust sisseostetud kogused moodustasid 27% toote koguimpordist (2009. a 29%) ning olid 15,5% suuremad kui aasta tagasi. Saksamaalt imporditud kogused kahekordistusid ning nende osakaal suurenes 11%-lt 2009. aastal kuni 20%-ni 2010. aastal. Hollandist sisseveetud kogused olid kolmandiku võrra väiksemad 2009. aastaga võrreldes ning moodustasid 5% (2009. a 10%) toote kogueksportist.

Vermuti eksport (st reeksport) arenes kiiresti. Vaatamata sellele et ekspordihinnad olid ligi 9% madalamad kui 2009. aastal, ekspordi käive suurenes 17%. Selle põhjuseks olid 28% suuremad väljaveetud kogused. Vermuti põhilisteks turgudeks olid teised Balti riigid, kuhu saadeti 80% antud toote mahulisest ekspordist.

Tabel 47

Vermuti rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad 2008-2010

	Hind, €/l			Käive, mln €			
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	'10/'09 +/- %
Eksport	1.90	1.33	1.22	0,115	0,188	0,221	17,4
Import	2.29	1.87	1.96	1,360	0,955	1,217	27,4

Allikas: SA

Tabel 48

Vermuti põhieksporti ja -impordi kogused
2008-2010 (tuh liitrites)

	2008	2009	2010	'10/'09 +/- %
Eksport	60,6	141,4	181,6	28,4
Import	595,0	510,6	619,5	21,3

Allikas: SA

Tabel 49

Vermuti koguseline import riigiti 2009.-2010.aastal

	1000 liitrit		'10/'09, +/- %	Osakaal, %	
	2009	2010		2009	2010
Itaalia	204	245	20,0	40	40
Hispaania	147	170	15,5	29	27
Saksamaa	58	123	2,1 korda	11	20
Holland	49	33	-32,1	10	5
Teised	53	48	-8,1	10	8
Kokku	511	619	21,3	100	100

Allikas: SA

Tarbimine

Statistikaameti väliskaubandusandmete kohaselt Eestis müüdi 2009. aastal viinamarjaveini ja vermutit kokku 15,2 mln liitrit ning seda oli 16% aastatagusest rohkem.

Tabel 50

Viinamarjaveini ja vermuti* müük ja tarbimine

	2006	2007	2008	2009	2010	'10/'09, +/- %
Müük ja tarbimine mln liitrites						
Eksport	1,5	4,6	3,6	4,1	4,9	19,5
Import	14,0	16,6	18,0	17,2	20,1	16,9
Müük siseturul	12,5	12,0	14,4	13,1	15,2	16,0
Turistide kaasaostud	2,3	2,1	2,4	3,0	3,4	13,3
Turistide tarbimine Eestis	0,10	0,13	0,2	0,2	0,2	0,0
Tarbimine**	10,1	9,8	11,8	9,9	11,6	17,2
Müük ja tarbimine liitrites ühe elaniku kohta						
Müük siseturul	9,3	8,9	10,7	9,8	11,3	16,0
Turistide kaasaostud	1,7	1,6	1,8	2,2	2,5	13,3
Turistide tarbimine Eestis	0,07	0,10	0,15	0,15	0,15	0,0
Tarbimine**	7,5	7,3	8,8	7,4	8,7	17,2
Elanike arv, mln in.	1,344	1,341	1,340	1,340	1,340	0,0

* tootele märgitud alkoholi sisaldusega

** Eesti elanike tarbimine

Allikas: EKI

Antud tooteid **tarbiti Eestis kokku 11,6 mln liitrit ehk 8,7 liitrit ühe elaniku kohta aastas** (tootele märgitud alkoholi sisaldusega). Neist kogustest on maha arvestatud turistide poolt kaasaostetud veinide ja vermuti kogused ja ka turistide poolt koha peal joodud kogused. Turistide poolt kaasa viidud kogused suurenesid aastaga 13% ning olid 3, mln liitrit. Kohapeal tarbitud kogused ei muutunud (0,2 mln l).

KOKKUVÕTE

Andmete analüüs näitas, et enamuse alkoholsete jookide toodangu maht Eestis 2010. aastal suurenes, erandiks olid kanged alkoholised joogid. Nende tootmise kasvu mõjutasid 2009. aasta lõpus, enne aktsiisi määrade tõusu ette toodetud valdavalt viina kogused, mis hinnanguliselt ulatusid 0,9 mln liitrini. 2010. aastal vähenesid need kogused 0,4 mln liitri võrra ning 0,5 mln liitrit jäi 2010. aasta lõpus lattu.

Alates 2007. aastast kajastavad Statistikaameti väliskaubandusandmed suures mahus Eestit läbinud alkoholsete jookide (eriti kange alkoholi ja veinide) transiitvedu, mis enamuses on suunatud Venemaale. Eraldi on töös välja toodud EKI poolt kogutud andmete alusel hinnatud Eesti alkoholsete jookide tootmisettevõtete ekspordimahud.

2010. aastal müüsid Eesti tootjad välisurule oluliselt vähem viina (-45%), lisaks sellele kahanes ka Eestis toodetud rummi eksport (-23%). Samal ajal oli teiste kohalike kangete alkoholsete jookide müük välisurule suurem kui aasta tagasi, nii müüdi likööri 12% aastatagusest rohkem, konjaki-brändit 73% ja džinni 61% enam. 2010. aastal vähenes viina import 37%, mis omakorda vähendas kangete alkoholsete jookide sisseostu 8% võrra. Üldine õlle ekspordikogus kasvas aastaga 71% ja import kahekordistus, mis on nähtavasti seotud kontsernisisesega tööjaotusega. Lahjasid alkoholseid jooke veeti välja 28% ning sisse toodi 9% aastatagusest rohkem. Piirituse import vähenes aastaga kolmandiku võrra. Viinamarjaveini ekspordi ja impordi (reeksporti) kogused olid aastatagusest suuremad, vastavalt 19% ja 17%.

Alkoholsete jookide väliskaubanduse bilanss oli 2010. aastal jätkuvalt negatiivne.

2010. aastal tõusid kõikide alkoholsete jookide jaehinnad nii Eestis tervikuna kui Tallinnas. Väljaspool pealinna kallinesid viinad kiiremini kui Tallinnas, samas likööride ja džinnide hinnad tõusid Tallinnas kiiremini kui mujal Eestis. Õlle hinna tõus oli kiirem väljaspool Tallinnat ja seda lahja õlle hinna tõusu arvel. Pealinnas oli hinna muutuse trend vastupidine. Siidri hind tõusis kiiremini Eestis tervikuna. Kõige rohkem kallinesid puuvilja- ja marjaveinid. Kõikide toodete osas olid hinnad mujal Eestis ja Tallinnas ligilähedased.

Eesti elanikud **tarbisid** alkoholseid jooke 2010. aastal keskmiselt 9,7 liitrit elaniku kohta absoluutalkoholis (turistide kaasaostud ja turistide Eestis tarbimine on maha arvatud). Seda oli 4,1% vähem kui 2009. aastal. Tarbimise languse põhjustasid elanike madal ostujõud ning turistide poolt väljaviidud ja siintarbitud suuremad alkoholi kogused. Turistide ostude osakaal alkoholi legaalses müügis kasvas 2010. aastal 29%-ni.

2010. aastal vähenes kangete alkoholsete jookide tarbimine 2009. aastaga võrreldes 11%, sealjuures viina tarbimine vähenes neljandiku võrra. Samal ajal illegaalse viina tarbimine suurenes 11% eelmise aastaga võrreldes. Õlut tarbiti 2010. aastal 5% rohkem kui aasta tagasi, samas seoses õlle keskmise kanguse alanemisega ei ole õlle tarbimine arvestatuna absoluutalkoholi muutunud. Vähem tarbiti lahjasid alkoholseid jooke (-8%). Viinamarjaveinide ja vermuti tarbimine oli taas tõusutrendil (+17%).